

Social Supply

- Et kvalitativt studie af tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler i sociale netværk

Navn: Angeline Niroshiha Knight Paskaran

Gruppe Nr.: 7

Vejleder: Eva Magdalena Stambøl

Semester og årstal: 4. semester, Kandidatuddannelsen i Kriminologi, 2019
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.

Antal ord: 22.869

Abstract

This thesis is a qualitative study, that focuses on social supply of illicit drugs within social networks. With an interest in user's experiences in supplying, I seek an insight in their considerations on the acquisition and transfer of illicit drugs. Moreover, the aim of this thesis is also to examine the processes, that can be applied, to these transactions. With an assumption of that this phenomenon, cannot be studied in a non-context or segregated from commercial drug markets and current Danish drug policy, these are also incorporated. This project is as such not centered around last mentioned, but they are included aspects, that will be examined in the ongoing assessment.

This thesis is rooted in an inductive approach, with the aim of exploring and generating meanings from the collected data in order to identify social patterns. Eight users with experiences of supplying illicit drugs were recruited and subjected to semistructured interviews, with the purpose of pointing out and highlighting these user's considerations and reflections regarding transactions of illicit drugs. These findings are then analyzed and framed in following sociological and criminological theories; deterrence theory, labelling theory and subculture theory. These theories have not been applied in the beginning of this study, however existing research regarding the field, has been collected prior to carrying out the interviews, with the purpose of gaining knowledge, and to find inspiration to formulate research questions and interview questions. The purpose is not to generalize, but to extend an understanding of friendship networks and the users experiences with transactions of illicit drugs, thereby creating credibility in the informant's stories, that can be transmitted and used to tell something in general about social supply.

The findings in this study indicate that, the social supply of illicit drugs are high-frequently and widespread, and prominently a group phenomenon. Within these eight individual's stories, interesting social patterns regarding illicit transactions has been found. Their considerations seem to be centered around four key elements, both when it comes to social supply within friendship networks and acquisition of drugs from illicit markets; price, quality, trust and safety. The prioritization of these criteria depends on the individual.

In the process of examining this phenomenon, I have come across particular symbols, rituals and traditions connected to social supply of illicit drugs within friendship networks. Gaining access to these groups and being supplied with illicit drugs, contains expectations on sharing

drugs and reciprocation, helping friends by doing purchases for them, and by protecting one another from illicit market risks. These participants seem to have developed specific strategies to avoid law enforcement and thereby legal punishment. All of them have knowledge of others being caught and punished by law enforcement, and some have even experienced it themselves. In spite of this, they do not seem to be deterred from being detected by police and legally punished. However, social sanctions seem to play a prominent part, as all participants seem to be more fearful of being labelled.

Indhold

1.0 Indledning	6
2.0 Problemfelt.....	8
2.1 Problemformulering	8
2.2 Åbne og lukkede markeder	9
2.3 Dansk narkotikapolitik gennem de sidste 25 år	10
2.4 Nye 'bølger'	11
2.5 Begrebsafklaring	13
2.5.1 Euforiserende rusmidler	13
2.5.2 Tilegnelse og overdragelse	13
2.5.3 Social supply	14
3.0 Metode	15
3.1 Forskningsdesign	15
3.2 Adgang til feltet	16
3.3 Udvalgelse af interviewpersoner	17
3.4 Præsentation af interviewpersoner	18
3.5 Ethiske retningslinjer	19
3.6 Det kvalitative interview	20
3.7 Undersøgelsens kvalitet	21
3.7.1 Undersøgelsens validitet	21
3.7.2 Undersøgelsens reliabilitet.....	22
3.7.3 Undersøgelsens generaliserbarhed.....	22
4.0 Teori.....	24
4.1 Afskrækkelsesteori.....	24
4.2 Stemplingsteori	25
4.3 Subkulturteori	26
4.4 Samspelet mellem de forskellige teorier	27
5.0 Analyseprocedure	28
6.0 Analyse af undersøgelsesspørgsmål 1	29
6.1 Pris og kvalitet	29
6.2 Tillid og tryghed	33
6.2.1 Anonymitet	34
6.3 Symboler og ritualer	35

6.3.1 Puff, puff, pass	35
6.3.2 'Jeg giver i dag, du giver i morgen'	36
6.3.3 Det skal være socialt	37
6.3.4 Bare ren høflighed.....	39
6.3.5 Hjemmedyrkning af cannabis	40
6.4 At hjælpe venner	42
6.4.1 Vennetjenester.....	42
6.4.2 At beskytte sine venner	44
6.5 Opsamling	45
7.0 Analyse af undersøgelsesspørgsmål 2	47
7.1 Politiindsats.....	47
7.2 Interviewpersonernes vurdering af risici	49
7.3 Processer	50
7.3.1 Planlægningen.....	51
7.3.2 Kontakten.....	52
7.3.3 Transaktionen.....	54
7.4 Opsamling	57
8.0 Diskussion.....	59
8.1 Afskrækket?	59
8.2 En afvigende handling	61
8.3 Subkulturens traditioner, normer og værdier	63
9.0 Konklusion.....	66
10.0 Litteraturliste.....	69
Appendiks 1: Søgeproces.....	73
Appendiks 2: Interviewguide	74
Appendiks 3: Koder	76
Appendiks 4: Samtykkeerklæring.....	78

Tro og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

1.0 Indledning

Dette speciale er inspireret af et tidligere praktikforløb hos Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet, hvor jeg har været tilknyttet projektet 'Stofbudservicer'. Projektet har haft til formål at producere ny viden om illegale stofmarkeder ved at undersøge køberes motiver for at anvende stofbudservicer, som "de brune bude" og "de hvide bude". Et interessant fund i undersøgelsen var, at flere af disse købere selv havde erfaring med at overdrage, herunder sælge, euforiserende rusmidler til venner, også kaldt 'social supply' i eksisterende forskningslitteratur. Dette vakte min interesse til, at undersøge fænomenet nærmere i eget studie.

Handel med euforiserende rusmidler er et fænomen, som har tiltrukket meget opmærksomhed på verdensplan. I flere lande verden over ser man, at dyrkning og produktionen af disse euforiserende rusmidler finder sted (Werse & Bernard, 2016). Det er dog forskelligt, hvordan narkotikalovgivningen er udformet og måden hvorpå lovgivningen håndhæves i de enkelte lande. Inden for de sidste år har denne problematik været debatteret og været genstand for international forskning på et sociologisk plan (Hough, Warburton, Few, May, 2003; Coomber & Turnbull, 2007; Potter, 2009; Moyle, Coomber, Lowther, 2013; Belackova & Vaccaro, 2013; Coomber & Moyle, 2014). Den eksisterende forskning om 'social supply' baserer sig på nuværende tidspunkt primært på international litteratur. Forskningen på dette felt antyder først og fremmest, at distributioner af euforiserende rusmidler ikke kun sker gennem kommercielle markeder, men også finder sted i lukkede sociale netværk mellem privatpersoner. Endvidere gøres det klart, at distributioner af euforiserende rusmidler ikke altid er profitorienteret, men også sker på baggrund af deling med eksempelvis venner. Denne form for distribution mellem personer i lukkede sociale netværk, synes at være ganske almindeligt blandt brugere af euforiserende rusmidler, og undersøgelser viser, at der kan være en variation mellem enkeltpersoners overvejelser og mål med at forsyne andre personer i deres netværk (Scott, Grigg, Barratt, Lenton, 2017). Overdragelse kræver naturligvis besiddelse af euforiserende rusmidler, hvilket ikke altid nødvendigvis sker gennem køb på kommercielle stofmarkeder. I flere lande ses også en stigende tendens til at privatpersoner hjemmedyrker cannabis med henblik på at dække eget forbrug.

Der foreligger forskning af fænomenet 'social supply', men denne synes primært at basere sig på et internationalt plan, hvilket har inspireret og foranlediget mig til at undersøge hvordan 'social supply' udfolder sig i en dansk kontekst. Dette studie er en kvalitativ

undersøgelse, som beror på interviews med aktive brugere i feltet, og deres oplevelser og erfaringer med tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler i deres sociale netværk. Jeg har igennem dette studie haft muligheden for at betræde et felt fyldt med spændende fortællinger, præget af forskellige nuancer og forståelser af hvad det vil sige at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler.

2.0 Problemfelt

Ifølge Coomber (2010), fremstår stofmarkedet i mange tilfælde som en homogeniseret størrelse, hvor stofsælgerne ofte dæmoniseres. Stofsælgerne portrættes typisk som ligeglade, røveriske og morderiske, som kun ser profit og er villige til at gøre hvad som helst for at opnå 'the next hit'. Ifølge dette billede, er stofmarkedet kontrolleret af Mr. Bigs på toppen, mens døden hænger i bunden af hierarkiet. Køberne ses som de unge, uskyldige og svage sjæle, som grundet deres afhængighed af stoffer, ser sig nødsaget til fortsat købe af disse stofsælgere. Coomber (2010) forklarer, at vold, mistillid og frygt, ses som de primære karakteristika i relationen mellem sælger og køber. Det meget negative billede udspringer blandt andet af en række praksisser, som sælgerne gør brug af. Først og fremmest har sælgere en tendens til at gå på jagt efter bestemte målgrupper, som de giver euforiserende rusmidler til gratis med henblik på, at kunne indfange dem i deres kundebiks efterfølgende. Dernæst er sælgere kendt for at 'cutte' euforiserende rusmidler og opblande dem med andre typer stoffer eller kemikalier, med forhigenem at øge egen fortjeneste (Coomber, 2010:11).

Ovenstående beskrivelse giver et meget karikeret billede af både stofsælgere og købere, hvilket ikke siges at være gældende for alle. Der er i løbet af de seneste år, kommet en anerkendelse af, stofmarkedet ikke er en ensartet genstand. Ligeledes sker en forandring af synet på hvem der køber og sælger euforiserende rusmidler. Det må også tages i betragtning, at nogle sælgere også selv har et forbrug, og at målet med salget ikke nødvendigvis altid er profit, men også kan være til finansiering af eget forbrug af euforiserende rusmidler. En køber kan derfor også være sælgeren selv, hvilket kan være tilfældet i rollen som 'social supplier'.

Der kan være en lang række overvejelser forbundet med valget om at dele euforiserende rusmidler blandt venner, hvilket jeg finder interessant og ønsker at udforske nærmere i dette studie.

2.1 Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående, tager specialet afsæt i følgende problemformulering.

Hvilke processer gør sig gældende i forhold til tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler blandt venner?

Undersøgelsesspørgsmål 1:

Hvilke overvejelser ligger bag de enkeltes forbrugeres valg om at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler til andre?

Undersøgelsesspørgsmål 2:

Hvilke strategier anvendes, når de enkelte skal tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler til andre?

Problemformuleringen inddeles i to undersøgelsesspørgsmål, som hver især skal udgøre en analysedel. I første analysedel er formålet at undersøge og fremhæve de særlige mønstre i interviewpersonernes overvejelser om tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler. I anden analysedel præsenteres de forskellige strategier, som interviewpersonerne anvender i forbindelse med tilegnelse og overdragelse.

Selvom denne undersøgelse omhandler delingen af euforiserende rusmidler i sociale netværk, er kilden til rusmidlerne i mange tilfælde de kommercielle stofmarkeder. Tilegnelse af euforiserende rusmidler på disse markeder bliver derfor et uundgåeligt aspekt i denne undersøgelse. Det ses derfor nødvendigt med en forståelse og indblik i forskellige markeders fungeren. Derfor præsenteres en beskrivelse af forskellige typer af stofmarkeder, og de afgrænsninger der er mellem disse. Efterfølgende fremlægges en kort historisk gennemgang af dansk narkotikapolitik gennem de seneste 25 år, for herefter at præsentere fremkomsten af 'nye' stofmarkeder i Danmark.

2.2 Åbne og lukkede markeder

Stofmarkeder beskrives at have flere lag, og organiseringen af disse refereres til som 'pyramide'-modellen i forskningslitteraturen (Potter, 2009:53). Et udgangspunkt for at klassificere stofmarkeder og distributioner er, at tale om 'åbne' og 'lukkede' stofmarkeder. Selvom der er en udbredt forståelse og anerkendelse af, at der findes både åbne og lukkede stofmarkeder, synes størstedelen af den eksisterende litteratur at basere sig på undersøgelser af åbne markeder. Ifølge Potter (2009:54), kan dette begrundes med, at åbne stofmarkeder er mere

synlige, og dermed lettere for forskere at skaffe sig adgang til med henblik på at undersøge feltet.

Hough og Natarajah (2000:4) beskriver, at åbne stofmarkeder er et marked, som er åbent for alle uden nogen former for krav til køberen. En køber behøver ikke at have en relation til en sælger på dette marked. Åbne markeder beskrives at have sine særlige fordele, blandt andet synligheden. Køberen kan meget let identificere lokationerne på åbne markeder, for herigennem at opsøge markedet og dets sælgere. Sælgerne har mulighed for at maksimere antallet af kunder ved at være synlig. Åbne markeder er dog ikke uden sine komplikationer; det er nødvendigt at balancere adgangen til det åbne marked med sikkerheden. Både sælgere og købere er i risiko for at blive opdaget i handel med euforiserende rusmidler. Er risikoen for at blive opdaget af politiet meget høj, kan det åbne marked transformere sig til et lukket marked. Det kan eksempelvis ses i Johnson, Dunlap & Tourigny's artikel "Crack distribution and abuse in New York" (Johnson, Dunlap, Tourigny, 2000), hvor åbne markeder reagerede på retssystemets håndhævelse, ved at transformere sig til lukkede markeder.

Lukkede markeder, er i modsætning til åbne markeder og som titlen også antyder, et marked som er lukket og dermed mindre synlig. Hough og Natarajans (2000:4) definition på denne type marked er, at sælgerne udelukkende handler euforiserende rusmidler med personer som de selv stoler på, eller handler med personer som en person i deres netværk kan sige god for.

2.3 Dansk narkotikapolitik gennem de sidste 25 år

Der har ligeledes været udviklingstendenser på danske stofmarkeder. Et eksempel herpå er stramningen af narkotikalovent i Danmark. For at vise handlekraft over for salg af euforiserende rusmidler, vedtog regeringen i 1996 'Pusher-loven' (Kolind, 2011:45) med henblik på, at sanktionere personer der begik mindre overtrædelser af narkotikalovent. En politisk bemærkning i Retsudvalgets betænkning fem år senere d. 22.05.2001 var, at hashmarkedet holdt samfundet for nar, og flere partier udviste et ønske om at gøre et større indgreb over for hashklubberne (Retsinformationen, u.d.). 'Hashklublovent' blev derfor indført i 2005, således politiet havde mulighed for at træffe administrative beslutninger i et større omfang. Men selv fem år efter, at Pusherstreet blev ryddet, måtte man konstatere, at der aldrig har været så mange pushere og så meget anarki på stofmarkedet. Hashen blev ikke længere kun solgt på åbne markeder, men også fra lejligheder, ud af bilruder og på skoler. Og vigtigst af alt var, at

fortjenesten på hashsalget forblev uændret. Peter Ege, som er misbrugsekspert og socialoverlæge i Københavns Kommune udtalte til dagbladet Informationen tilbage i 2009:

“Resultatet er et kaotisk og anarkistisk marked. Og efter lukningen [Pusherstreet] bliver der nu solgt en lang række andre steder i forhold til, da Christiania havde ‘monopol’. Handlen brede sig omgående til stræder, torve og pladser.”

(27.03.2009, Information)

I 2003 lancerede regeringen “kampen mod narko” (Regeringen, 2003) med en række initiativer på misbrugsområdet. Fokus var ikke længere kun var på sælgere, men også på købere af euforiserende rusmidler. “Kampen mod narko” er det danske svar på den amerikanske lancering af “war on drugs” tilbage i 1971 af præsident Richard Nixon.

Som følge af disse stramminger, var det nu muligt at målrette indsatsen på åbne stofmarkeder (Regeringen, 2003:28+29), såsom Christiania i København. Den intensiverede politiindsats på disse åbne stofmarkeder kan have bevirket markedsforandringer. Leder af civilpatruljen hos Fyns Politi, Kim Dyhr Laursen udtalte tilbage i 2013, at man ikke lukker så mange hashklubber som tidligere.

”Tidligere lukkede vi 20 hashklubber om året. I år har vi kun lukket to. Salget sker fra biler nu. Hashsælgerne har visitkort, som de deler ud. Køberne ringer til nummeret, og så aftaler man at mødes et sted. Det er meget sværere at få fat i hashhandlerne, når de kører rundt i biler. Vi kan ikke nøjes med at holde øje med en bestemt adresse. Vi skal være der i det øjeblik, at køber og sælger mødes, ellers kan vi ikke se, at de handler.”

(03.10.2013, Jyllands Posten)

Hans forklaring er, at salg af euforiserende rusmidler sker andre steder end på de åbne markeder. Transformationen fra at være et åbent marked til at blive et lukket marked, er meget mere risikominimerende, fordi markedet bliver mindre synligt. Som det forklares af Potter (2009:54), så er dette meget attraktivt for sælgere, når politiet synes at komme for tæt på.

2.4 Nye ’bølger’

Et af de mindre synlige markeder er eksempelvis de organiserede stofbudservicer, kaldt ’de brune bude’ og ’de hvide bude’. Fremkomsten af disse kan til dels siges at være forårsaget af

de intensive politiaktioner, som man førte mod åbne og synlige stofmarkeder. I modsætning til handel på andre kommercielle stofmarkeder, hvor en køber opsøger sælgeren, synes det at være modsat på dette marked. Som det kan læses af udtalelsen fra Kim Dyhr Laursen i tidligere afsnit (03.10.2013, Jyllands Posten), så sker meget handel gennem disse levereringstjenester. Måden hvorpå denne type handel sker er, at køberne kontakter en sælger via et telefonnummer, hvorefter varen leveres til køberen. Afhængigt af det euforiserende rusmiddel, som man ønsker leveret, ringer man til enten 'de brune bude' eller 'de hvide bude'. Førstnævnte leverer cannabis, mens sidstnævnte leverer andre psykedeliske rusmidler, såsom kokain, ecstasy, speed, m.m. Hvad angår tid og levering for de euforiserende rusmidler, aftales dette telefonisk (Søgaard, 2018).

Dette udbringningsfænomen har skabt store overskrifter hos medierne i Danmark, men er fortsat et marked, som er forsket meget lidt i. I 2018 publicerede Center for Rusmiddelforskning en artikel vedrørende stofbudservicer (Søgaard, 2018), som forsøger at afdække stofbudservicers perspektiver på den organiserede stofhandel. Mediaafdækningen af denne distributionsmetode dateres tilbage til 2001, hvor det må antages, at markedet blevet etableret i Danmark.

Et andet eksempel på udviklingstendenser på stofmarkedet er eksempelvis udviklingen i hjemmedyrkning af cannabis. Undersøgelser viser, at hjemmedyrket cannabis i stigende grad vinder indpas i forskellige lande i Europa (Decorte, 2010a; Potter, 2008), herunder også i Danmark (Frank, Christensen, Villumsen, Dahl, 2012), som det kan ses i en undersøgelse foretaget af Center for Rusmiddelforskning tilbage i 2008. Der er tale om en kvantitativ undersøgelse med 565 respondenter med erfaring med cannabisdyrkning fra alle dele af landet, hvoraf 401 af disse var cannabisdyrkere. Et interessant aspekt i denne undersøgelse er spørgsmålene vedrørende cannabisdyrkernes motiver for dyrkning af cannabis. Undersøgelsen viser, at 9 ud af 10 dyrkede cannabis med et formål om at dække eget forbrug. Herudover svarer 304 personer, svarende til 54 % af de 565 respondenter, at de også dyrker cannabis med henblik på at dele det med deres venner. Social supply adfærd er blevet stærkt associeret med hjemmedyrkning af cannabis, og forskningsresultater viser, at sandsynligheden for at hjemmedyrkere involveres i social distribution til venner er høj (Potter, 2006, Decorte & Potter, 2011). International forskningslitteratur på dette område peger ligeledes på, at personer der hjemmedyrker cannabis i høj grad er tilbøjelige til at distribuere den dyrkede cannabis til venner, med eller uden forventninger om betaling for rusmidlet (Hough et. al, 2003:9; Potter, 2006).

2.5 Begrebsafklaring

I dette afsnit redegøres for hvordan de anvendte begreber bør forstås i dette speciale.

Begreberne, som der redegøres for, er ”euforiserende rusmidler”, ”tilegnelse og overdragelse” og ”social supply”.

2.5.1 Euforiserende rusmidler

Termen *euforiserende rusmidler*, som en samlet betegnelse for psykoaktive rusmidler, som er underlagt kontrol og som er ulovlige i Danmark, jf. lov om euforiserende stoffer § 3 og straffeloven § 191. Begrebet har flere synonymer og er imidlertid refereret til som ’narkotika’, ’euforiserende stoffer’, ’illegale rusmidler’ i eksisterende litteratur. Det anvendte begreb skal dække over en række rusmidler, som har forskellige virkninger og risici. Der er her tale om naturlige plantebaserede og -afledte samt syntetisk fremstillede stoffer, såsom kokain, amfetamin, LSD, Speed, ecstasy, MDMA, cannabis og lignende (Dahl & Frank, 2011:10). En samlet liste over euforiserende rusmidler er opført som bilag til bekendtgørelsen om euforiserende rusmidler, nr. 557 af 31. maj 2011 (Lægemiddelstyrelsen, u.d.).

2.5.2 Tilegnelse og overdragelse

Ved begrebet *tilegnelse* af euforiserende rusmidler, skal det forstås, at en person modtager, herunder køber euforiserende rusmidler. I denne rapport dækker begrebet således både over en sådan transaktion, uafhængigt om det er med eller uden udveksling af penge eller materielle goder.

Ved begrebet *overdragelse* af euforiserende rusmidler, skal det forstås, at en person udleverer, herunder sælger euforiserende rusmidler. I denne rapport dækker begrebet således både over en sådan transaktion, uafhængigt om det er med eller uden udveksling af penge eller materielle goder.

For at forkorte termen ’tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler’, anvendes begrebet ’transaktioner’ i nogle tilfælde, for at gøre overskueliggøre teksten og gøre læsningen lettere.

2.5.3 *Social supply*

Konceptet 'social supply' er et fænomen, som ikke synes at have en klar definition, men i forskningen beskrives det at være en distributionsform af euforiserende rusmidler til venner og bekendte som er 'non-commercial (Hough et. al, 2003:35-37). Det vil sige, at det primære motiv ikke er at tilegne sig profit. Undersøgelser viser, at social supply er tæt forbundet med visse kulturelle normer og venskabelige relationer, som bygger på tryghed og tillid (Taylor & Potter, 2013). Denne måde at distribuere euforiserende rusmidler på står derfor i kontrast til den distribution, som foregår på de åbne kommercielle markeder.

I denne undersøgelse anvendes termen 'social supply' derfor i de sammenhænge, hvor der er tale om at en person forsyner eller tilvejebringer euforiserende rusmidler til en anden person, hvor hensigten ikke er at tilegne sig profit.

3.0 Metode

I dette kapitel præsenteres overvejelser og refleksioner i forhold til projektets metodevalg. Hovedvægten i kapitlet vil være på den primære empiri – kvalitative interviews, som er indhentet i forbindelse med udarbejdelsen af specialet. I kapitlet indgår forskellige afsnit, som hver enkelt skal redegøre for dele af processen.

3.1 Forskningsdesign

Som det fremgår af problemformuleringen, tager specialet afsæt i forståelsen af fænomenet 'social supply', som er omdrejningspunktet for undersøgelsen. Til udførelsen af denne undersøgelse er det vurderet, at en induktiv analytisk tilgang er velegnet til at udforske feltet. Selvom den induktive tilgang forsøger at gå helt åbent til værks med bearbejdning af indhentet empiri uden en teoretisk forforståelse, er dette dog ikke tilfældet her. Dette ses særligt ved, at jeg eksempelvis grundet manglede viden om 'social supply', har undersøgt dens placering i forskningslitteraturen. Som nævnt, eksisterer der ikke meget litteratur om fænomenet i en dansk kontekst. Meget af den indhentede litteratur baserer sig derfor på international forskning. Et tidligere praktikforløb hos Center for Rusmiddelforskning har ligeledes bidraget til en forforståelse af fænomenet. Det kan derfor ikke undgås, at jeg har en teoretisk og erfaringsmæssig idé om feltet, men selve indsamlingen af primær empiri vil dog stadig være præget af uvidenhed, idet jeg ikke på forhånd ved hvad jeg vil komme til at møde og iagttage i feltet. Det er disse iagttagelser og fund, som vil være styrende for hvordan undersøgelsens analyse og diskussion udformes.

Undersøgelsen ønskes besvaret af kvalitative interviews med aktive brugere, som har erfaring med tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler, sammenholdt med relevant eksisterende empiri på feltet. Disse interviews skal således danne fundamentet for undersøgelsen og dens fortolkningsramme, hvorefter relevante teorier har til formål at supplere fortolkningen af indhentet data. For at kunne give et kvalificeret svar på problemformuleringen, har jeg valgt at udarbejde to undersøgelsesspørgsmål, som samlet skal give en fyldestgørende besvarelse. Først og fremmest belyses de overvejelser de enkeltes gør sig i forbindelse med tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler, og dernæst undersøges hvilke strategier de enkelte anvender i forbindelse med disse transaktioner.

3.2 Adgang til feltet

Forbrug af euforiserende rusmidler er ret udbredt, og det er ikke oplevelsen, at det har været en udfordring at få adgang til feltet og dets aktører. Det har derimod været en udfordring at rekruttere interviewpersoner til at dele deres oplevelser og erfaringer med tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler. Årsagen hertil kan være mange, heriblandt at det i Danmark er en illegal aktivitet både at være i besiddelse af og overdrage, herunder sælge euforiserende rusmidler. Nogle personer har givet udtryk for, at de ikke ønsker at deltage i et interview, netop grundet deres forbrug. Eksempelvis er forklaringen fra tre aktive brugere, at det både skyldes de illegale aktiviteter som de har begået, og til dels fordi brugen af euforiserende rusmidler opfattes som et tabu, og at de ikke ønsker at blive ”stempet”.

Selvom det ikke har været en udfordring at komme i kontakt med miljøet og dets aktive brugere, ville en form for gatekeeper uden tvivl have forøget mulighederne for adgang til feltet og rekrutteringen af interviewpersoner. Et samarbejde med en gatekeeper kan dog også have nogle ulemper. Som det forklares af Campell et. al (2006), kan forholdet mellem forsker og gatekeeper være meget komplekst, og i nogle tilfælde resultere i utilsigtede konsekvenser i forskningen. I forhold til dette speciale er det derfor vurderet, at forskeren selv er gatekeeper, altså en såkaldt ‘keymaster’ (Campell et. al, 2006). Der er en naturlig begrænsning i, at jeg, som undersøger af feltet, har været afhængig af eget netværk. Interviewpersonerne, som har medvirket i specialet, har været tilbøjelige til at deltage til et interview grundet fælles bekendte, som jeg har med interviewpersonerne. Det vil sige, at jeg har forbindelser til alle interviewpersoner, dog uden at der er tale om en direkte forbindelse. De interviewpersoner, som har samtykket til at deltage i et interview og som indgår i specialet, er ikke personer, som jeg har haft kendskab til før interviewet. Måden hvorpå der er etableret kontakt til de enkelte interviewpersoner er via private telefonnumre og Messenger. Messenger er en kommunikationsapplikation knyttet til det sociale medie, Facebook. Enkelte interviewpersoner har udtrykt, at de ikke ønsker at oplyse efternavn eller andre private oplysninger, hvorfor kommunikation kun har foregået via et telefonnummer.

Snowball-strategien har været anvendt med henblik på at opnå kontakt til flere potentielle interviewpersoner. Måden hvorpå det er sket er, at alle interviews afslutningsvis er rundet af med spørgsmålet om hvorvidt interviewpersonerne kender andre i deres netværk med samme erfaringer, som kunne være interesseret i at deltage i et interview. Snowball-strategien har vist

sig at være succesfuld i to tilfælde, og på baggrund af dette blev der rekrutteret yderligere tre interviewpersoner.

3.3 Udvælgende af interviewpersoner

Der har været en interesse i at opnå kontakt til personer, som har et aktivt forbrug af euforiserende rusmidler og som har erfaring med deling af rusmidler i deres sociale netværk. Det begrundes med at disse personer anses for at være de bedste kandidater til, at beskrive og forklare oplevelser angående tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler blandt venner. Der er i alt rekrutteret otte interviewpersoner til denne undersøgelse. Enkelte interviewpersoner kender hinanden, hvilket skyldes anvendelsen af snowball-strategien.

Som nævnt, har en udfordring været at rekruttere aktive brugere til at deltage i undersøgelsen. Mange, som jeg har været i kontakt med under rekrutteringsprocessen, har ligeledes vist sig at være tidligere brugere, hvilket er en fravalgt målgruppe i dette projekt. Der er i alt rettet kontakt til 29 personer i mit eget netværk, hvoraf kun fem personer har fundet personer i deres netværk, der har udvist en interesse for at medvirke til et interview. Der er ikke opstillet yderligere krav om eksempelvis alder, køn, brug af specifikke euforiserende rusmidler eller mængden af erfaring med transaktioner af euforiserende rusmidler. Det har resulteret i at interviewpersonerne aldersmæssigt spænder mellem 19 år til 34 år, at deres geografiske placering er forskellige, og at de bruger forskellige typer af euforiserende rusmidler. Interviewpersonernes forbrug varierer ligeledes fra rekreativt forbrug til festlige arrangementer hver tredje måned, og jævnlige forbrug til hverdagsforbrug. Et jævnlige forbrug referer hverken til et rekreativt forbrug eller hverdagsforbrug, men derimellem.

Alle interviewpersoner er under uddannelse eller i beskæftigelse. Interviewpersonerne har bopæl i forskellige områder i Danmark, og det har derfor været nødvendigt at udvise en vis grad af fleksibilitet, både tidsmæssigt og geografisk, for at gennemføre alle interviews. Alle interviewpersoner har selv fået muligheden for at udvælge en lokation for afholdelse af interview. Interviews har derfor både været foretaget i interviewpersoners eget hjem, på offentlige steder, og i et enkelt tilfælde i mit hjem. Årsagen til sidstnævnte tilfælde er, at interviewpersonen bor i hjemmet hos sine forældre, hvorfor pågældende så det mere hensigtsmæssigt at afholde interviewet i undertegnede hjem. Pågældende interviewperson har været afvisende i forhold til at afholde interviewet på et offentligt men afskærmet område. Jeg

har på daværende tidspunkt vurderet situationen som værende ufarlig. Det har været mere relevant at prioritere, at først og fremmest interviewe personen, at tage vedkommendes bekymringer vedrørende anonymitet oprigtigt og alvorligt, samt sørge for at interviewpersonen føler sig imødekommet og kan udtale sig i trygge rammer. En anden interviewperson, som fik rekrutteret en person fra sit netværk, forklarede, at pågældende ven var interesseret i at deltage i selvsamme interview. Grundet uvished om det ville være muligt at foretage et særskilt interview på et senere tidspunkt, vurderede jeg i situationen, at det var bedst at foretage et interview med begge personer på samme tid, således interviewpersonen kunne sikres til undersøgelsen. Af denne grund består et interview af to interviewpersoner, hvorfor der kun ses syv transskriptioner af interviews, og ikke otte.

3.4 Præsentation af interviewpersoner

I dette afsnit gives en kort præsentation af de otte interviewpersoner. Hensigten er, at kunne give et overblik over interviewpersonernes forskellige baggrunde. Interviewpersonerne vil i analysen refereres til som henholdsvis Sarah, Benjamin, Casper, Aske, Steffen, Tonny, Kim og Lenny.

Sarah: Kvinde på 31 år. Fuldstændt en videregående uddannelse og er i beskæftigelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler: kokain, MDMA, ecstasy, LSD og cannabis, herunder både hash og skunk. Sarah beskriver at have et rekreativt forbrug. Hun har overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit.

Benjamin: Mand på 26 år. Benjamin er under uddannelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; kokain, svampe og cannabis. Han bruger primært cannabis, og foretrækker skunk. Benjamin beskriver at have et jævnligt forbrug. Han har overdraget euforiserende rusmidler til andre, både med og uden profit. Benjamin har selv erfaring med at hjemmedyrke cannabis.

Rolf: Mand i alderen 26 år. Han har tidligere været studerende på en videregående uddannelse, men har afbrudt denne. Rolf er i beskæftigelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; LSD, svampe og cannabis. Han bruger primært cannabis, og foretrækker skunk. Rolf beskriver at have et dagligt forbrug. Han

overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit. Rolf har selv erfaring med at hjemmedyrke cannabis.

Aske: Mand på 19 år. Han har gennemført en ungdomsuddannelse, og er i beskæftigelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; cannabis, kokain, MDMA, svampe og LSD. Han bruger primært cannabis. Han foretrækker skunk, men køber oftest hash. Aske beskriver at have et dagligt forbrug. Har overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit.

Steffen: Mand på 24 år. Steffen er studerende på en videregående uddannelse, og arbejder ved siden af sit studie. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; cannabis og kokain. Han bruger primært cannabis, og foretrækker hash. Steffen beskriver at have et dagligt forbrug. Han har overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit.

Tonny: Mand på 33 år. Tonny er i beskæftigelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; cannabis, MDMA, ecstasy, kokain. Han bruger primært kokain. Tonny beskriver at have et rekreativt forbrug. Han har overdraget euforiserende rusmidler til andre både med og uden profit.

Kim: Mand på 34 år. Kim har gennemført en lang videregående uddannelse, og er i beskæftigelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; cannabis, kokain, amfetamin, svampe, MDMA og syre. Han bruger primært cannabis, og foretrækker hash. Kim beskriver at have et jævnligt forbrug. Han har overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit.

Lenny: Mand på 25 år. Lenny er studerende på en videregående uddannelse. Har prøvet følgende euforiserende rusmidler; cannabis, kokain og svampe. Han bruger primært cannabis, og køber både hash og skunk. Lenny beskriver at have et jævnligt forbrug. Han har overdraget euforiserende rusmidler til andre uden profit. Lenny har selv erfaring med at hjemmedyrke cannabis.

3.5 Etiske retningslinjer

Før interviewene er indledt, er der foretaget en briefing, med henblik på at gennemgå projektets formål (Madison, 2012:129). Alle interviewpersoner er her informeret om, at de til enhver tid

kan undlade at svare på spørgsmål. Samtykkeerklæringen (Appendiks 4) er gennemgået med hver enkel interviewperson, hvorefter alle har underskrevet denne. Samtykket skal ses som et udtryk for, at interviewpersonerne har et valg om at medvirke til interviewet og at det foregår på frivillig basis, samt at de til enhver tid kan trække deres samtykke tilbage, hvis de ønsker at udgå af undersøgelsen. Ydermere indebar samtykket, at interviewpersonerne anonymiseres i specialet. Det er aftalt med alle interviewpersoner, at følsomme oplysninger, såsom navne på personer og væresteder, restaurationer, og lignende, samt byer, ændres i specialet med henblik på at bevare interviewpersonernes anonymitet (Madison 2012:129). I forbindelse med interviewene, har interviewpersonerne fået tilsendt en projektbeskrivelse. De er ydermere blevet gjort opmærksom på, at specialet ikke fortroliggøres, men at deres oplysninger behandles fortroligt, og at de uddrag som anvendes, anonymiseres så vidt muligt, således interviewpersonerne ikke vil være genkendelige.

Der er ligeledes foretaget en debriefing efter samtlige interviews, hvor alle interviewpersoner er tilbudt at kunne gennemlæse deres transskriptioner. Under debriefing har interviewpersonerne ligeledes fået mulighed for at stille spørgsmål vedrørende specialet og det gennemførte interview.

3.6 Det kvalitative interview

For at få indblik i interviewpersonernes egne oplevelser med transaktioner af euforiserende rusmidler, er semistruktureret interviewform anvendt. Forud for gennemførelse af interviews, er en interviewguide udarbejdet, som alle gennemførte interviews tager udgangspunkt i. Interviewguiden anses for at være et vigtigt redskab under et interview, idet denne har betydning for den viden som tilegnes igennem interviews (Madison, 2012:26-30). Interviewguiden indeholder flere temaer, som alle er knyttet til specialets problemformulering. Alle komponenter skal således være medvirkende til at give en fyldestgørende besvarelse af problemformuleringen. Interviewguiden kan siges at være præget af en eksplorativ tilgang (Kvale & Brinkmann, 2015:159). Strukturen i interviewguiden er ikke fast, men åben. Det kan eksempelvis ses ved at interviewguiden ikke formuleret med direkte spørgsmål, men er skrevet som åbne temaer, hvori elementer vedrørende interviewpersonernes overvejelser om tilegnelse og overdragelse, samt anvendte strategier i forbindelse med transaktioner indgår. Det er ikke af stor betydning om spørgsmål stilles i en bestemt rækkefølge, men at de blot bliver afdækket. Undervejs i interviewene har det været muligt at løsrive mig fra interviewguiden, med henblik

på at stille nye spørgsmål som opfølgning på interviewpersonernes fortællinger. Det har betydning for hvordan interviewet forløber sig, idet det kan bibringe en vis dynamik med åbenhed og variation til interviewet. Ved at følge den enkelte interviewperson i dens fortælling, har det været muligt for mig at indfange nye interessante aspekter af 'social supply'. I forlængelse af dette, bør det nævnes, at interviewpersonen kan afdække punkter i interviewguiden, før spørgsmålet stilles. Under interviewet vil det derfor forekomme, som det også kan aflæses af transskriptionerne, at interviewspørgsmålene ikke stilles i den rækkefølge, som det ellers fremgår af interviewguiden. Interviewguiden er vedlagt specialet (Appendiks 2).

Forud for indsamlingen af disse data, har jeg gjort mig en del refleksioner om hvordan jeg, som undersøger af feltet, bør møde målgruppen. Den viden, som indhentes, kan være styret af en form for uvished om feltet og det fænomen, som ønskes belyst (Madison, 2012:39). Jeg valgt at møde feltets interviewpersoner med *positiv naivitet* (Madison, 2012:39), hvilket indebærer, at min uvidenhed om forskningsfeltet erkendes, og at jeg stoler på den viden, som jeg tilegner mig gennem interviewpersonerne.

3.7 Undersøgelsens kvalitet

I dette afsnit behandles undersøgelsens validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Disse inddrages med henblik på at skabe gennemsigtighed i undersøgelsen, og for at vurdere undersøgelsens kvalitet.

3.7.1 Undersøgelsens validitet

I en forskningsmæssig kontekst, referer validiteten af en undersøgelse til gyldigheden af denne. Alle 7 interviews er gennemført med henblik på at afdække fænomenet 'social supply'. Ved hjælp af den kvalitative tilgang, har det været muligt at indfange subjektive oplevelser og erfaringer, vedrørende transaktioner med euforiserende rusmidler, fra samtlige interviewpersoner. Grundet den induktive tilgange, er det således disse interviewpersoners fortællinger, som er i fokus og bidrager til en forståelse af fænomenet. Interviewspørgsmål er ikke nødvendigvis formuleret på samme måde under alle interviews, men essensen af hvert spørgsmål fremhæves stadig. Deres fortællinger er fundamentet for analysen og den videre diskussion, hvilket ligeledes bidrager til troværdigheden af undersøgelsen.

Undersøgelsens fokus er rettet mod tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler, som alle interviewpersoner har erfaringer med, hvorfor jeg ser interviewpersonernes fortællinger vedrørende 'social supply' som værende sande. Der ses en overensstemmelse mellem undersøgelsens problemformulering, de to undersøgelsesspørgsmål og dens konklusion. På baggrund heraf, vurderer jeg, at denne undersøgelse faktisk undersøger det, som den har til formål og foregiver at undersøge (Kvale & Brinkmann, 2015:318). Jeg anser derfor undersøgelsen som værende gyldig, og at den spejler en høj grad af validitet.

3.7.2 Undersøgelsens reliabilitet

Reliabilitet omhandler troværdigheden af undersøgelsen, og om hvorvidt det er muligt at reproducere undersøgelsens resultater (Kvale & Brinkmann, 2015:318). Troværdigheden af denne undersøgelse kan tvivles, idet den bygger på så få interviewpersoner. Interviewspørgsmål formuleres ikke på samme måde til nøjagtighed, hvilket kan forårsage forskellige svar fra interviewpersonerne. Interviewpersonerne er i den grad reflektive i deres fortællinger. Når interviewspørgsmål ikke stilles i samme rækkefølge hos hver enkelt, kan det muligvis også bevirke forskellige fortællinger.

Disse træk kan siges at svække undersøgelsens reliabilitet. Det som kan styrke undersøgelsens reliabilitet er, at jeg i undersøgelsen har opstillet nogle metodiske rammer for indsamlingen af den primære empiri, hvori det gennemgås trin for trin, hvordan indsamlingen gennemføres. Dette vil have betydning for kommende forskere, som ønsker at undersøge samme fænomen. Det er dog ikke muligt for andre forskere at rekonstruere selve interviewsituationerne fuldstændigt, idet interviews er præget af subjektivitet og subjektive meningsdannelser. Selvom forskere kan benytte samme metode, har feltets aktører, deres fortællinger og fund af sociale mønstre også en indflydelse på hvorvidt reproduktionen af resultater er mulig.

3.7.3 Undersøgelsens generaliserbarhed

Hvad angår generaliserbarheden, er det spørgsmålet om hvorvidt den viden, som er produceret i de specifikke undersøgelsessituationer, er overførbart til andre lignende eller relevante situationer (Kvale & Brinkmann, 2015:332+333). I kraft af at denne undersøgelse baserer sig på otte interviewpersoner og deres holdninger og perspektiver af 'social supply', svækker det undersøgelsens generaliserbarhed. Der kan være flere nuancer til interviewpersonernes

fortællinger, hvilket ikke fuldt ud kan generaliseres til andre subjektive fortællinger. Deling af euforiserende rusmidler er et verdensomspændt fænomen, hvorfor denne undersøgelse, som er foretaget i Danmark, ikke nødvendigvis kan generaliseres med undersøgelser foretaget i andre lande. Faktorer, såsom historiske og kulturelle aspekter spiller også en væsentlig rolle, herunder også den politiske- og lovgivningsmæssige kontekst, hvorfor det kan være en udfordring at sammenligne fænomenet på tværs af landegrænser. Det kan dog ikke afvises, at der kan være fællestræk i disse interviewpersonernes fortællinger og andres erfaringer med 'social supply'. At generaliserbarheden ikke er høj, betragtes dog ikke som en ulempe, da formålet med undersøgelsen ikke har været at generalisere undersøgelsens resultater, men derimod at opnå en forståelse for målgruppens oplevelser og erfaringer med deling af euforiserende rusmidler, for herigennem at fortælle noget generelt om fænomenet.

4.0 Teori

I dette kapitel præsenteres den teoretiske ramme for specialet. Da flere af de teorier som anvendes, er et produkt af en videreudvikling af klassiske og traditionelle teorier, ses det relevant først at forklare de grundlæggende elementer og aspekter af de klassiske teorier. Efterfølgende gennemgås de teorier og begreber, som anvendes i specialet. I forlængelse af dette, vil det blive forklaret hvad inddragelsen af teorierne og begreberne kan bidrage med til undersøgelsen, og i hvilken sammenhæng disse anvendes.

4.1 Afskrækkelsesteori

Afskrækkelsesteori skelner typisk også mellem *specifik afskrækkelse* og *generel afskrækkelse*. *Specifik afskrækkelse* handler om afskrække en person, som har begået en lovovertrædelse, ved afstraffelse med henblik på at forhindre fremtidige lovovertrædelser. *Generel afskrækkelse* handler om, at afstraffelsen af en lovovertræder skal afskrække publikum i at begå lovovertrædelser. Stafford og Warr (1993) påpeger, som mange andre inden for afskrækkelsesteorien, at langt de fleste mennesker både har direkte og indirekte oplevelser med afstraffelse og undgåelse af straf. Derfor mener de ikke, at der kan skelnes så meget mellem generel og specifik afskrækkelse, men hævder i stedet, at der ofte er tale om en kombination mellem disse. I forlængelse af dette påpeger de, at det er afgørende at undersøge hvorvidt den enkelte tidligere har været straffet og/eller undgået straf, samt om individet har indirekte oplevelser med straf og undgåelse af straf. Det er denne kombination, de mener, har indflydelse på om hvorvidt en person vil begå en lovovertrædelse. Med indirekte oplevelser menes det, om den enkelte har kendskab til eller viden om andre personer har været straffet og/eller undgået straf.

I *restriktiv afskrækkelse* (Møller, Copes, Hochstetler, 2016) er fokus på, at den enkelte minimerer eller reducerer sine lovovertrædelser frem for helt at afholde sig fra at udføre lovovertrædelsen. Inden for denne videreudvikling af teorien er tre typer strategier opstillet for hvordan den enkelte kan minimere risikoen for at kriminaliteten opdages: *avoidance strategi*, *management strategi* og *mitigation*. *Avoidance* er en strategi, som den enkelte kan anvende i forsøget på at undgå politiet, således lovovertrædelsen ikke opdages. I den videre undersøgelse kaldes denne strategi for undvigelsesstrategier. Ved hjælp af undvigelsesstrategier forsøger den enkelte at tiltrække så lidt mulig opmærksomhed, hvilket kan opnås ved at udvise en 'normaliseret' opførsel. Møller et. al (2016) forklarer endvidere, at den enkelte ligeledes er

opmærksom på hvilke områder i det offentlige rum der kan være præget af politiets tilstedeværelse, for at afholde sig fra disse. De to sidstnævnte strategier, *Management strategi* og *mitigation*, ses ikke relevant for analysen, hvorfor de ikke behandles yderligere.

4.2 Stemplingsteori

Den grundlæggende forståelse i denne teori er, at der ikke er nogen handling, der er afvigende i sig selv. Om en person stemples til at være en afviger, afhænger derfor ikke af personens handlinger, men derimod reaktionerne fra omgivelserne.

Becker (1963) mener, at en persons afvigende adfærd er en konsekvens af, at en person eller en gruppe stemples som afvigere af omgivelserne. En vigtig pointe i hans stemplingsteori er sandsynligheden for at blive opdaget og stemplet af personer i omgivelserne, for at have en afvigende adfærd. Det vil sige, at det handler om de omgivende personer opretholder de regler, som den enkelte har overtrådt eller ej. Personer i omgivelserne er af den opfattelse, at personer som begår en afvigende handling, gør det med en hensigt og at denne hensigt mere eller mindre er bevidst. Når omgivelserne har stemplet en person som værende en afviger, iværksættes en stemplingsproces, hvor omgivelsernes negative forventninger internaliseres og gøres til personens egne, som pågældende agerer efter. Under denne stemplingsproces, vil den enkelte føle sig socialt devalueret og opleve at blive stillet i dårligt lys. Den enkelte tildeles en afvigerrolle, som vedkommende kan have svært ved at bryde ud af. Som følge af dette, påpeger Becker (1963:25-39), at den enkeltes kan risikere at få sig en *afvigerkarriere*. Når den enkelte behandles som en generelt mere afvigende person, forklarer han, at det herved kan blive til en selvopfyldende profeti hos den enkelte. Derfor har stemplingen sociale konsekvenser for den enkelte og dens fremtidige færden og deltagelse i sociale sammenhænge i samfundet. Den største af dem alle er den voldsomme ændring i den enkeltes offentlige identitet, fordi det, at blive afsløret som en afviger, giver den enkelte en ny status.

Stemplingsteorien kan siges at være en videreudvikling af læringsteori, hvor fokus er på at kriminalitet læres igennem processer og interaktioner mellem aktører. Becker hævder netop, at stemplingen er en del af læringsprocessen, hvor den stemplede finder sammen med andre afvigere, og danner en såkaldt 'afvigergruppe', også kaldt subkultur i denne undersøgelse. Han påpeger, at dette sker i forhold til neutraliseringen af den afvigende handling.

4.3 Subkulturteori

Forskning af subkultur og forståelsen af denne stammer fra to forskellige traditioner; Chicagoskolen og Birminghamskolen.

Førstnævnte foretog etnografiske og bysociale undersøgelser. Fokus i disse studier var på afvigende subkulturer, som involverede grupperinger af personer, der udviste kriminel adfærd. Her ses dannelsen af subkulturer som en kollektiv løsning på et statusproblem hos unge mænd i arbejderklassen. Familiens plads i statussystemet er afgørende for de unges placering i samme system. Deres utilfredshed af placeringen kan bevirke, at de graviterer mod kriminelle subkulturer, hvor de gives muligheden for at definere egne mål, som er alternative kriterier for status end de, som ellers gør sig gældende for resten af samfundets befolkningsgrupper. Subkulturen består af en gruppe mennesker, som ikke har de påkrævede ressourcer eller vilkår for at opnå særlige mål i livet. Løsningen er, at anvende illegitime midler med henblik på at nå målet.

Birminghamskolen fokuserer på konfliktperspektiver. Den overtager flere af de tidligere subkulturteorier og justerer på disse. Her ses subkulturen som en bearbejdning eller reaktion på strukturelle vilkår, som eksempelvis klassekonflikter. Her ses subkulturen som noget, de unge har. Et rum hvor de unge kan være i fællesskab og have samme udfordringer. Det antages, at de unge begår lovovertrædelser, fordi det virker meningsfuldt i øjeblikket. Subkulturelle løsninger ses dog som dømt til at mislykkes, idet man mener, at de unge forsøger at løse problemer forbundet med deres positioner i klassesystemet ved hjælp af illegitime midler. Man mener ikke, at lovovertrædelser eller subkulturen ikke kan være med til at ændre deres nuværende position i klassesystemet.

Sandberg og Pedersen tager i deres *Cannabiskultur* (2010) udgangspunkt i det sociologiske perspektiv i subkulturteorien, som har rødder i Chicago- og Birminghamskolen. De forsøger dog at gøre op med den traditionelle subkulturforståelse. Brugen af euforiserende rusmidler, herunder særligt brugen af cannabis har været placeret inden for 'afvigerforståelsen' i sociologien. De peger på hvordan det har medført en alt for tydelig skillelinje mellem personer inden for subkulturen, og de personer der befinder sig uden for subkulturen. I deres undersøgelse af subkulturer påpeger de, at der findes mange ligheder mellem disse to grupper. I opgøret på den traditionelle forståelse, bidrager de med deres egen forståelse af subkulturbegrebet. Her har de fokus på symboler og ritualer, som er forbundet med at være i denne subkultur, cannabiskulturen. Sandberg og Pedersen inddrages med henblik på at opnå

en bredere forståelse af fænomenet social supply og kulturen omkring brugen af euforiserende rusmidler, herunder særligt cannabis, samt delingen af disse rusmidler.

4.4 Samspelet mellem de forskellige teorier

De præsenterede teorier anvendes til at udforske den indsamlede empiri inden for en teoretisk ramme. De skal således bidrage med en forståelse af hvilke processer der er forbundet med deling af euforiserende rusmidler.

Som beskrevet i afsnittet *præsentation af interviewpersoner*, indgår alle otte interviewpersoner i konventionelle fællesskaber i samfundet, og er eksempelvis under uddannelse eller i beskæftigelse. Alle har dog dét til fælles, at de har et forbrug af euforiserende rusmidler. At tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler er en ulovlig handling, som er strafbar. Afskrækkelsesteorien kan bidrage til en forståelse af interviewpersonernes overvejelser forbundet med sådanne transaktioner. Ved inddragelsen af denne teori, er det muligt at se og forstå hvorvidt egne og andres oplevelser med både straf og undgåelse af straf kan have en indflydelse på overvejelser i forhold til fremtidige lovovertrædelser, herunder få en forståelse af deres vurdering og håndtering af risici. Restriktiv afskrækkelse, herunder undvigelsesstrategier, inddrages med henblik på at forstå de kompetencer og strategier, interviewpersonernes anvender i forbindelse med transaktionerne. I afskrækkelsesteori argumenteres der for (William og Hawkins, 1986; Paternoster og Piquero, 1995) for, at opdagelse af lovovertrædelser medfører sociale såvel som juridiske sanktioner, hvilket kan påvirke den enkeltes fremtidige deltagelse i konventionelle fællesskaber i samfundet. Lige så vel som at interviewpersonerne kan drage sig nytte af viden om egne og andre personers formelle straffe, kan de også være påvirket af direkte og indirekte oplevelser med sociale sanktioner, såsom stemping. Stempingsteorien skal være med at belyse interviewpersonernes oplevelser med at blive sanktioneret, og undersøge hvilke konsekvenser disse stempingsprocesser har. Ifølge Becker (1963), kan oplevelser med at blive sanktioneret og stemplet for at have en afvigende adfærd bevirke, at interviewpersonerne graviterer mod særlige subkulturer, hvor den ellers afvigende handling 'normaliseres'. Sandberg og Pedersens syn på subkulturbegrebet kan bidrage med en forståelse af de traditioner, symboler og ritualer, der er forbundet med brugen af euforiserende rusmidler, herunder i forbindelse med tilegnelsen og overdragelsen af disse.

5.0 Analyseprocedure

Alle syv kvalitative interviews er transskriberet efter udførelsen, for at kunne gengive interviewpersonernes eksakte udsagn og for at undgå eventuelt tab af information. Disse transskriptioner er vedlagt som bilag. Den metodiske tilgang i denne undersøgelse er undersøgende og udforskende, og er ligeledes fleksibel over for nuancer og individuelle situationer, hvilket ses som en fordel da formålet er at fange særlige sociale mønstre i interviewpersonernes fortællinger med henblik på at meningsfortolke disse (Kvale & Brinkmann, 2015:22). Efter transskriptionsprocessen, er interviewpersonernes relevante fortællinger kodet og kategoriseret i forskellige temaer. Koderne er udarbejdet med udgangspunkt i undersøgelsens to undersøgelsesspørgsmål. Koderne, som er udarbejdet og anvendt i forhold til dette, er vedlagt som Appendix 3. Herigennem har det været muligt at finde sammenhænge og sociale mønstre på tværs af deres fortællinger.

Selve analysen inddeles i to kapitler, som hver især søger at besvare problemformuleringens undersøgelsesspørgsmål. Den første behandler undersøgelsesspørgsmål 1 og den anden, undersøgelsesspørgsmål 2. Her fremhæves de forskellige fund af sociale mønstre i interviewpersonernes fortællinger. Inddragelsen af teorierne skal kunne bidrage med en unik viden om forskellige måder, hvorpå man kan beskue fænomenet 'social supply'. Teorierne er således udvalgt på baggrund af tolkninger af interviewpersonernes udtalelser, med henblik på at understøtte og supplere deres fortællinger. Teorier inddrages derfor kun når det bliver relevant i analyseprocessen. Af denne grund kan det forekomme, at nogle teorier eller begreber inddrages og behandles mere end andre.

I enkelte uddrag af interviewpersoners udtalelser, er nogle sætninger udeladt, dels hvis disse ikke ses relevante for den videre analyse, og til dels for at gøre læsningen lettere. Ønskes de at læses i deres fulde form, henvises der til de respektive bilag, som der refereres til i hver enkelt udtalelse. Fund, der er gjort i interviewpersonernes udtalelser, væsentligste pointer og tendenser i analysen, samt relevant teori vil blive diskuteret i det efterfølgende kapitel; *Diskussion*.

6.0 Analyse af undersøgelsesspørgsmål 1

Hvilke overvejelser ligger bag de enkeltes forbrugeres valg om at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler til andre?

Der findes mange forskellige markeder; åbne, semi-åbne og lukkede markeder. Både traditionelle og utraditionelle markeder. Der ses nogle særlige sociale mønstre i interviewpersonernes overvejelser om tilegnelse af euforiserende rusmidler, som jeg vil forsøge at belyse i analysen af ovenstående undersøgelsesspørgsmål. I takt med deres erfaringer med stofmarkedet, udvikles også deres syn på det pågældende stofmarked. Tidligere erfaringer og refleksioner herom, kan påvirke fremtidige overvejelser om hvor man vælger at tilegne sig rusmidler fra. I forlængelse af dette bemærkes det, at interviewpersonerne opstiller en række kriterier for hvem de vælger at tilegne sig euforiserende rusmidler fra. På samme vis ses også nogle særlige mønstre i deres overvejelser om overdragelse, herunder hvem de vælger at overdrage euforiserende rusmidler til.

I analysen af dette undersøgelsesspørgsmål fremhæves faktorer, som spiller ind i forbindelse med interviewpersonernes overvejelser og refleksioner om tilegnelse af euforiserende rusmidler. Tilegnelse af euforiserende rusmidler sker ikke kun gennem venner, men også ved køb på kommercielle stofmarkeder. Først herigennem bliver det muligt for nogle af interviewpersonerne, at overdrage rusmidler til andre i deres sociale netværk. Derfor inddrages også interviewpersonernes overvejelser forbundet med køb på kommercielle markeder. Endvidere fremhæves ligeledes deres overvejelser og refleksioner om overdragelse af euforiserende rusmidler til personer i deres sociale netværk.

6.1 Pris og kvalitet

Pris og kvalitet på euforiserende rusmidler er et meget diskuteret emne, og synes at være to vigtige elementer i interviewpersonernes overvejelser om tilegnelse af euforiserende rusmidler. Det kan forstås på interviewpersonerne, at særligt prisen kan spille en afgørende rolle for hvilket rusmiddel de vælger at tilegne sig og hvem interviewpersonerne vælger at tilegne sig rusmidlerne fra. Dette gælder særligt personer som har lav indkomst. Aske, som har været studerende, og som primært ryger hash, fortæller således:

Aske: Jeg vil sige, at jeg tror, at alle nok ville svare dig, at hvis de havde pengene til det, så havde de røget skunk. Måske 9 ud af 10. Men det er bare fordi sådan økonomien er en rimelig stor faktor. Også hvis det er unge, som man snakker med, eller studerende eller lignende, så du ved... det er ikke ligefrem penge der er flest af. (bilag 3:61).

Aske foretrækker skunk, men køber hash i stedet, hvilket primært begrundes med prisforskellen. Her bemærkes det, at økonomien fremtræder som en begrænsning i forhold til tilegnelse af rusmidler. Ifølge Aske, er skunk dyrere end hash, hvilket også understøttes af Rolf: ”Hvis man vil have skunk, så bliver det- så er det meget dyrt” (Bilag 2:24). Ifølge Caulkins (2006:63), kan prisen og kvaliteten på euforiserende rusmidler være kompliceret, og i langt de fleste tilfælde kender køberen ikke til renheden af det euforiserende rusmiddel som købes igennem stofmarkederne. Jo flere led i distributionskæden de euforiserende rusmidler har været solgt igennem, jo højere kan prisen på rusmidlet være, idet hver sælger på de forskellige niveauer i distributionskæden kan tænkes at have øget prisen med henblik på at øge egen profit. For interviewpersonerne har prisen en større betydning grundet økonomiske vilkår. Ligesom Aske, er Benjamin og Steffen studerende med lav indkomst, hvorfor økonomien også viser sig at være et uundgåeligt aspekt i deres overvejelser.

Mange af interviewpersonerne køber blandt andet gennem stofbudsservicer, fordi nogle stofbudsservicer sælger euforiserende rusmidler til en forholdsvis lav pris. Nogle har endda tilbud ved køb af større mængder. Adspurgt om hvilket marked de køber på, lød svaret fra Benjamin og Kim på stofbudsservicer grundet prisen. ”Det har aldrig været så billigt, som det er i dag” (Bilag 2:55) og ”faktisk vil jeg sige gennem budene i dag, fordi de er blevet så billige” (Bilag 6:165). Benjamin køber sin cannabis igennem De Brune Bude, fordi det er billigt. Prisen, som Benjamin betaler, lyder på 50 kroner for hash og det dobbelte for skunk (Bilag 2:24). Kim køber dog 10 gram hash for 300 kroner (Bilag 6:165) hos De Brune Bude, hvilket synes at være ret billigt i forhold til Benjamins køb gennem stofbudsservicer. Kim forklarer dog samtidig, at når han køber, så kvalitetstester han først ved at købe en mindre portion for at vurdere kvaliteten. ”Det er blevet så billigt nu her med hash, så kan man godt tvivle på om det du får er i orden” (Bilag 6:179). Her ses en mistillid i relationen mellem Kim og sælgeren fra stofbudsservicer, som ifølge Coomber (2010), er et af de udprægede karakteristika af relationen mellem køber og sælger. Steffen, som ligeledes er stor tilhænger af at købe gennem stofbudsservicer, har ligesom Kim hørt rygter om, at hashen, i dens vej gennem distributionskæden, er ‘cuttet’ op og blandet med eksempelvis bildæk (Bilag 4:117; Bilag

6:179). Tonny, som primært køber kokain, fortæller således om sælgere på kommercielle markeder:

Tonny: *Ja, hvad folk end kan finde på at blande det op med. Det er ligesom vanvittigt. [...] prøv at høre her, folk laver de mest sindssygeste ting. Altså, knuser glas og så lægger de det med coke, så det fylder mere. Er du dum eller hvad?* (Bilag 5:139).

Her forklares det af Tonny, at sælgere kan finde på at blande kokain med eksempelvis knust glas. Ikke nok med at køberne ikke altid kender til kvaliteten af det euforiserende rusmiddel som købes på kommercielle markeder, så er transaktionen, ifølge Caulkins (2006:63) også en forhastet proces. Formel kvalitetskontrol kan være tidskrævende, men tid er ikke dét, som en køber har meget af under handel med stofbudservicer. Benjamin fortæller således om en transaktionssproces med De Brune Bude: *“Så kommer der lige en hurtig bil ind. Så hopper man ind og sidder der i fem minutter. Og så hopper man ud igen”* (Bilag 2:34). Processen i at tilegne sig euforiserende rusmidler på disse markeder foregår hurtigt, hvilket udelukker mulighederne for at kvalitetskontrollere. Når interviewpersonerne køber euforiserende rusmidler af stofbudservicer, er der ofte tale om mindre mængder, hvilket Caulkins (2006:63) påpeger kan være upraktisk at teste.

Ikke kun køber er uvidende om kvaliteten af det købte euforiserende rusmiddel, men også sælger kan have en mangelfuld viden om rusmidlets kvalitet (Caulkins, 2006:63). Lenny, som ofte køber gennem stofbudservicer, fortæller således i forhold til rusmidlets kvalitet, når han køber det udefra: *“Det er underordnet, fordi det er ikke rigtig noget vi kan styre på nogen måder. Du bliver nødt til at tage hvad du kan få, fordi jeg har ikke rigtig så mange muligheder for selv at vælge det”* (Bilag 7:215). Et af vilkårene for at købe gennem stofbudservicer eller lignende markeder er, at der ikke altid er et større udvalg af samme produkter hos en sælger. Eksempelvis har en sælger fra De Brune Bude typisk kun to forskellige typer af cannabis, som kategoriseres som henholdsvis ‘brunt’ eller ‘grønt’.

Aske: *Altså du ved, typisk har de bare én. Ja’er, du ved, enten har de én eller så har de en god og en dårlig agtigt. Og så er den gode måde lidt dyrere end den dårlige [...] de fleste plejer at skrive sådan... brun plejer at være hash og grøn plejer at være skunk.* (Bilag 3:80+90).

Benjamin, som selv hjemmedyrker cannabis, fortæller, at han *“vil altid foretrække hjemmedyrket over altid andet [...] Kvalitetsmæssigt, er det også bedre, ja, men hvis det bare er sådan en helt almindelig hverdag, så køber jeg bare små mængder ind en lille smule af gangen af de brune bude og sådan”* (Bilag 2:36). Benjamin, Rolf og Lenny har erfaring med at hjemmedyrke. Disse interviewpersoner argumenterer for, at hjemmedyrkning af cannabis netop er at foretrække grundet kvaliteten.

Nogle af interviewpersonerne fortæller, at de køber af deres venner, mens andre beskriver, at de ‘deler’ euforiserende rusmidler med hinanden. Aske påpeger, at der er fordele ved at tilegne sig rusmidler gennem venner frem for på kommercielle markeder, i forhold til rusmidlets kvalitet:

Aske: *Det kan godt være, at den ene gang er det meget godt, og den anden gang er det måske ikke så godt. Så fordelene ved at få det igennem venner er jo, at de har ageret som sådan en personlig mundskænk nærmest. Så hvis de siger ‘ham her, han har lige fået det her hjem. Den ser bare... den skal du prøve’, så kan det godt være, at man er mere tilbøjelig til at lige... at sådan ‘nå okay’.* (Bilag 3:78+79).

Ifølge Aske, ses det fordelagtigt at købe euforiserende rusmidler gennem venner, fordi de i forvejen kan have afprøvet og kvalitetstestet rusmidlet. Herigennem er muligt at sikre sig et produkt af god kvalitet. I andre tilfælde kan køb gennem venner også være fordelagtigt set fra et økonomisk perspektiv. Benjamin og Rolf fortæller, at de også foretrækker at købe igennem en ven, både grundet kvaliteten og prisen på det euforiserende rusmiddel.

Benjamin: *Hvis det er ferie, weekender og det ene og det andet, og det er i en lidt større kaliber, så tænker jeg økonomisk. Og så bliver det en kammerat, som køber lidt større ind, så man kan spare nogle penge. Hvis det bare er helt...*

Rolf: *Og kvaliteten...*

Benjamin: *Kvalitetsmæssigt er det også bedre, ja.*

Rolf: *Men her i Albani ved man bare ikke helt hvilken kvalitet man får. Man skal ikke skrive til de bude der. Det er noget lort, de kommer med. De kommer ikke engang med noget ordentligt, og så får man bare fingeren.* (Bilag 2:36).

Benjamin og Rolf har haft oplevelser med at købe rusmidler af dårlig kvalitet gennem stofbudservicer, hvorfor de foretrækker tilegnelse gennem en ven. Det bør dog påpeges, at ikke

alle interviewpersoner har samme syn på det kvaliteten af euforiserende rusmidler, som de køber fra stofbudsservicer. Det kan begrundes med, at stofbudsservice i forskellige byer i Danmark opererer uafhængigt af hinanden (Søgaard, 2018), og at disse stofbudsservicer ikke nødvendigvis ligger på samme niveau i distributionskæden.

6.2 Tillid og tryghed

Udover kvalitet og prisen på euforiserende rusmidler, ses også kriterier som tillid og tryghed som vigtige elementer, der spiller en rolle i forhold til hvem man vælger at anskaffe sig euforiserende rusmidler igennem. Flere har den holdning, at det er mere trygt at tilegne sig rusmidler gennem deres sociale netværk, idet deres opfattelser af sælgere på kommercielle markeder er præget af intimidation.

Steffen: *Det ved jeg blandt min egen vennekreds, at det er meget skræmmende for mange at skulle købe af en, fordi du har jo med en kriminel at gøre. Og... og det kan godt være lidt intimiderende [...] Og så også at det er lidt intimiderende på en måde, at du kommer ind og så sidder de her hårdkogte fyre... ofte med mange tatoveringer og sådan. (Bilag 4:98).*

Kim: *De kan sagtens være intimiderende. Det kan de sagtens være. Altså... ja'er. Det er ikke- det er sjældent guds bedste børn, der kommer ind i det der. (Bilag 6:170).*

Som nævnt i specialets *problemfelt*, kan opfattelser af en stofsælger være præget af frygt, vold og mistillid (Taylor & Potter, 2013:396; Coomber, 2010). Selvom køb fra stofsælgere på det kommercielle marked kan være præget af intimidation, fortæller Kim dog, at han aldrig selv har haft dårlige oplevelser med køb fra sådanne sælgere. Steffen påpeger, at det blot er en forstyrrende tanke, som mange har, når de skal købe euforiserende rusmidler på disse markeder.

Steffen: *Man tænker 'åh nej, en der sælger stoffer' og det er en kæmpestor pumpet fyr med tatoveringer overalt, som ser sur og intimiderende ud med kamphunde og det hele, men... altså, sådan er det ikke nødvendigvis [I: nej], og oftest dem jeg køber af, det er jo faktisk folk der er yngre end mig selv. (Bilag 4:106).*

Trods dette, er det en meget udbredt holdning blandt interviewpersonerne, at det er mest trygt at købe hos egne venner. Taylor og Potter (2013) har blandt andet beskæftiget sig med at undersøge hvordan nøgleelementer som 'tillid' og 'tryghed' i social supply spiller ind i venskabelige relationer. Social supply finder som oftest sted i bunden af pyramidemodellen og er meget tæt forbundet med venskaber. Her ses sådanne transaktioner ofte som en handling af venskab og tillid (Potter, 2009). Der kan være flere fordele i at dele euforiserende rusmidler blandt venner. Først og fremmest kan modtageren sikre sig, at det rusmidlet er af god kvalitet (Taylor & Potter, 2013:394). Det vil sige, at modtageren reducerer risikoen for at modtage euforiserende rusmidler, som er forfalsket eller opblandet med andre stoffer.

For de personer, som overdrager de euforiserende rusmidler, spiller særligt tillid en vigtig rolle, fordi sådanne transaktioner blandt venner, kan være en undvigelsesstrategi (Møller et. al, 2016) i forhold til at undgå opdagelse af politiet (Taylor & Potter, 2013:394; Potter 2009).

6.2.1 Anonymitet

"Jeg vil være sikker på, at det er så anonymt som overhovedet muligt" (Bilag 6:162). Sådan lyder det fra Kim. Tillid og tryghed omfatter også anonymitet, når det gælder tilegnelse af euforiserende rusmidler. Dette bemærkes blandt andet ved, at interviewpersonerne er påpasselige med hvem de vælger at tilegne sig fra og overdrage til, og om disse personer kan undgå at omtale specifikke navne blandt andre uvedkommende personer. Ved uvedkommende personer, skal det forstås som personer, der deler konventionelle normer hvad angår euforiserende rusmidler og brugen af rusmidlerne, og som derfor ikke selv gør brug af disse.

Benjamin: *Der skal du så bare være lidt selektiv i dem du... [Rolf: giver til] giver til og sælger til, hvis du skal sælge noget. At det ikke er de bævhoveder, der er ude i byen og snakker meget højt til alle andre. At det er nogen man har tillid til og ikke snakker skidehøjt.* (Bilag 2:51).

At beskytte identiteten på både personen, som tilegner og overdrager, spiller en væsentlig rolle i forhold til hvem man vælger at involvere sig med. En af årsagerne udtrykkes at være, at transaktioner med euforiserende rusmidler er ulovlige i Danmark. Sådanne illegale aktiviteter kan udløse formelle sanktioner. Formelle sanktioner synes dog ikke at være den største bekymring hos Benjamin og Rolf, men derimod frygten for at blive opsøgt af andre stofsælgere.

Benjamin: *Jeg har et problem med, at der lige pludselig tropper en 3-4 meget brede, skaldede fyre og siger 'hvaaaa, er du begyndt at sælge her?'. Jeg skulle satme ikke nogen steder ude i byen ha' det på mit hoved, at jeg er begyndt at sælge.*

Rolf: *Det er jeg klart også mere nervøs for, for rockerne kommer nok efter en. Jeg har meget mere frygt for rockerne end jeg har for politiet [Benjamin: stensikkert], fordi politiet skal bevise noget. Rockerne skal ikke bevise en skid. De kommer bare efter dig. (Bilag 2:40).*

Både Benjamin og Rolf er varsom omkring hvem de vælger at overdrage euforiserende rusmidler til. Her fremtræder det meget tydeligt, at der er tale om et lukket marked, hvor tillid og tryghed, herunder anonymitet er af stor betydning i forhold til hvem man associerer sig med (Hough & Natarajan, 2000), når det gælder transaktioner af rusmidlerne. Helt specifikt vil man sikre beskyttelsen af de involverede personers identitet, og at transaktionerne ikke nævnes for uvedkommende personer. Derved kan man forsøge at beskytte sig og undgå at komme i karambolage med andre stofsælger. Coomber og Moyle (2014) forklarer, at brugere af euforiserende rusmidler faktisk har begrænset kontakt med stofsælgere på kommercielle markeder, og at de foretrækker at associere sig med, tilegne og overdrage euforiserende rusmidler til personer, som de selv eller deres venner har kendskab til og stoler på.

6.3 Symboler og ritualer

I forsøget på at indfange de sociale og kulturelle mønstre i interviewpersonernes fortællinger, er det oplevelsen, at de indgår i grupperinger med en særlig dynamik med egne normer, værdier og traditioner, som afviger fra den konventionelle og dominerende kultur i Danmark. Disse søges fremhævet og behandlet i dette afsnit.

6.3.1 *Puff, puff, pass*

Vi ser det ofte i film, hvor en gruppe af mennesker danner en ring, tænder en joint som sendes rundt i ring. Her gælder i den grad reglen om, at cannabis skal deles. Lenny har gået på en højskole, som han selv beskriver som værende et 'flippet kollektiv'. Her beskrives rygning af cannabis som en normaliseret del af kulturen på højskolen.

Lenny: *De var sådan 'hey, det er et fællesskab. Vi skal alle sammen dele og ha' det sjovt' [...] den måde det var på var, at de havde allerede lavet joints, og vi sad i en cirkel, når vi røg. Så blev den ligesom kørt rundt [...] der er en konsensus om, at det ikke er forkert dét de gør. Så derfor dømmes vi heller ikke hinanden [...] det er en fællesskabsfølelse, der kommer i at man sidder omkring et eller andet. vi sidder og har det sjovt og vi ved hvorfor vi er her og hvorfor vi sidder og ryger. Det er sådan set bare for at have det fedt.* (Bilag 7:200+201).

At dele oplevelsen af eufori, står meget centralt og har stor værdi, herunder at have det sjovt, og være social og en del af et fællesskab. At dele samme joint, signalerer en vis solidaritet og et tilhørsforhold til en gruppe. Det udstråler et sammenhold og fællesskab, hvor alle medlemmer indgår i en forpligtende social interaktion med hinanden (Sandberg & Pedersen, 2010:39). Denne måde at dele euforiserende rusmidler, synes at opfylde Zimmerman og Wieder's (1977) grundlæggende kriterier for ritualer, som er, at a) dem, som har cannabis, deler med de øvrige tilstedeværende, og b) man deler cannabis ved, at en joint sendes rundt til øvrige personer. De påpeger ligeledes, at c) rygning af cannabis i sociale sammenhænge indebærer en forpligtelse til videre social interaktion. I ovenstående udtalelse fra Lenny bemærkes det, at særligt situationen hvor de sidder i en cirkel og sender en joint rundt er i overensstemmelse med Zimmerman og Wieders kriterie, som lyder således: *"Given that marijuana is to be smoked on some occasion, the joint og pipe is passed around to everybody present."* (Zimmerman & Wieder, 1977:201). Alle af Zimmerman og Wieders kriterier synes at være opfyldt hos interviewpersonerne og vil løbende blive inddraget i analysen.

6.3.2 'Jeg giver i dag, du giver i morgen'

At dele euforiserende rusmidler med venner, synes at være ganske normaliseret blandt interviewpersonerne. Det forklares af interviewpersonerne, at der typisk er tale om mindre grupperinger, bestående af medlemmer, som man har et tæt og godt forhold til. Medlemmerne er alle sammen brugere af euforiserende rusmidler, og når medlemmerne mødes, er brugen af rusmidler ofte på dagsordenen. Aske fortæller hans oplevelse med at dele euforiserende rusmidler med venner på denne måde: *"Nu giver jeg i dag på min regning, så at sige. I morgen er det måske din tur, og i overmorgen er det, du ved, den anden"* (Bilag 3:70). Det kan tolkes af Askes udsagn, at økonomien i disse netværk er af mindre betydning, når det gælder deling af euforiserende rusmidler i moderate mængder. Denne form for delekultur, i forhold til det

økonomiske aspekt, synes at være udbredt blandt interviewpersonerne. Det skal understreges, at der her er tale om deling.

Som tidligere nævnt i afsnittet *Puff, puff, pass*, så er rygning af cannabis en praksis, som kan indeholde en række ritualer og visse forventninger. En af disse er: *"Persons possessing marijuana are expected to share it"* (Zimmerman & Wieder, 1977:200+201). Ved sammenkomster forventes det, at personer som har cannabis deler med de øvrige. Rolf fortæller en lignende holdning til deling af cannabis i hans kreds: *"Det er egentlig bare denne her mentalitet med, at man på en eller anden måde giver ud af de ressourcer man har, til sine venner."* (Bilag 3:83). Typisk vil værten, som lægger hus til det sociale arrangement, tilbyde cannabis til gæsterne. Rolf fortæller: *"Jeg har bare haft en regel med, at når folk er på besøg, så vil jeg gerne give en joint eller to"* (Bilag 2:39). Når interviewpersonerne har besøg af venner som bruger cannabis, er det kutymen at dette tilbydes under besøget. På samme vis, tilbydes interviewpersonerne cannabis, når de besøger venner. Zimmerman og Wieder forklarer (1977:202), at et sådant ritual er almindeligt i disse grupperinger, og at ressourcer er en vigtig faktor. Steffen beretter om en situation, hvor han er hjemme hos en ven. Da pågældende ven, som vært, ikke har mulighed for at tilbyde cannabis grundet økonomiske omstændigheder, vælger Steffen at dele af sin cannabis: *"Så for eksempel hvis han havde en lidt fattig måned [griner] var han sådan 'nå, kan vi ikke lige ryge af dit?'"* (Bilag 4:116). Har værten ikke ressourcerne til at tilbyde cannabis, er det til gengæld kutymen, at gæsterne selv medbringer dette (Zimmerman & Wieder, 1977:201). Dette kan ses som et symbol på solidaritet mellem medlemmerne af grupperingen, idet man tager ansvar for hinandens behov, hvilket kan være med til at styrke de sociale bånd mellem de enkelte i grupperingen (Sandberg & Pedersen, 2010:39+40).

6.3.3 Det skal være socialt

Også det sociale aspekt synes at have stor betydning i disse grupperinger. Interviewpersoner bruger oftest euforiserende rusmidler i fællesskab med andre i deres netværk. Der er flere årsager knyttet hertil. Aske forklarer således: *"Jeg har haft den der mentalitet med, ligesom hvis jeg var kommet til en fest med et par bajere eller en sixpack, og vi sad seks mennesker, så ville jeg ikke sidde og drikke seks øl alene,"* (Bilag 3:71). Aske forklarer endvidere i interviewet, at alle i hans netværk, som han bruger euforiserende rusmidler med, har samme 'mentalitet'. Som behandlet i ovenstående afsnit, kan det antages, at kutymen i grupperingerne

er, at man deler sin cannabis med øvrige tilstedeværende. At dele sin oplevelse af euforien har en betydning, idet ingen har lyst til at være påvirket alene.

Lenny: *En ting er at man ofte ikke har lyst til at stå med stoffer selv. Stoffer er som regel ikke særlig sjovt at tage alene, og det er noget jeg har hørt fra min gode ven, som havde noget coke til at ligge. Det skulle han af med, så han sad alene på en tirsdag eftermiddag og var lige kommet hjem fra arbejdet. 'Jamen, så skal jeg lige prøve det her' og så tog han coke alene. Det var forfærdeligt. Det var kedeligt. Han sad og var fuldstændig overgearet over ingenting. (Bilag 7:212+213)*

At være påvirket sammen med andre bidrager til en bedre oplevelse, fordi man deler oplevelsen med andre personer. Det kan betragtes som en måde at socialisere sig med øvrige medlemmer af gruppen. Man er således på 'bølgelængde' med de andre som også er påvirket. Aske forklarer, at man kan føle sig malplaceret, når man bruger euforiserende rusmidler alene.

Aske: *Jeg har prøvet det nogle få gange, men det har bare ikke rigtig fanget mig på samme måde, fordi jeg ikke føler at jeg får samme oplevelse ud af det [...] Det er det der med, at ligesom at være ædru til en fest [...] du er bare ikke på samme bølgelængde som de fulde mennesker, fordi de måske er helt ved siden af dem selv og måske ikke forstår så meget, hvorimod du er i et lidt andet humør. (Bilag 3:94)*

Deling af euforiserende rusmidler har blandt andet til formål at inkludere andre mennesker til en oplevelse med brug af rusmidlet. På denne måde fungerer det euforiserende rusmiddel som et middel til at opnå en bestemt interaktion og socialitet i gruppen. Herved undgår forbrugeren også unødigt stempling fra tilstedeværende, som ikke er påvirket. Sarah bruger eksempelvis ikke euforiserende rusmidler, når hun er social med andre, der ikke selv er brugere. I følgende udtalelse forklarer hun, at det ikke er alle der accepterer brugen af euforiserende rusmidler.

Sarah: *Altså, det er jo ikke alle, der synes, at det er cool, at man tager stoffer. Altså, jeg synes, at det er hyggeligt en gang i mellem. Altså, hvis jeg sidder i et selskab, hvor jeg sidder med nogle venner, som også tager det [I: ja], så er det fint nok, men hvis de ikke tager det, så plejer jeg faktisk at holde det sådan lidt for mig selv [...] Folk er meget gode til at dømmе. Jeg holder bare tingene for mig selv. Det synes jeg bare er meget nemmere (Bilag 1:9)*

Sarah ser ikke selv brugen af disse rusmidler som en afvigende handling. Hun er dog bevidst om, at nogle af de omgivende personer har et sæt regler angående brugen af euforiserende

rusmidler, som står i kontrast til hendes egne. Hun er ligeledes bevidst om, at disse omgivende personer også vil definere hendes handlinger som værende afvigende. Tidligere erfaringer med at blive stemplet af personer, har i Sarahs tilfælde medført, at hun nu holder sin afvigende handling hemmeligt (Becker, 1963:66-72) ved, at undlade at fortælle uvedkommende personer om sit forbrug. Ligesom Sarah, ytrer nogle af de andre interviewpersoner også, at de også kun bruger euforiserende rusmidler, når de er i selskab med andre brugere. Rolfs forklaring lyder således: *”Det er frygten for at blive stemplet, ikke. Altså... man vil ikke have det der på sig.”* (Bilag 2:55). Frygten for at blive stemplet og den uformelle sanktions konsekvenser, synes at være stor blandt interviewpersonerne, hvorfor de vælger at bruge rusmidlerne i tilstedeværelsen af personer som selv har et forbrug. Konsekvenserne kan eksempelvis være udstødelse af visse fællesskaber, hvorfor nogle personer vælger at holde deres afvigende handlinger hemmeligt (Becker, 1963:66-72). At holde sådanne aktiviteter hemmeligt er dog ikke helt enkelt, og kan være slidsomt og krævende (Sandberg & Pedersen, 2010: 84+85), idet interviewpersoner ikke fuldstændigt indgår i disse subkulturer. De er eksempelvis studerende og/eller under beskæftigelse, hvilket påkræver særlige kompetencer i form af undvigelsesstrategier, for at holde deres brug af euforiserende rusmidler og deltagelse i disse subkulturer hemmeligt.

6.3.4 Bare ren høflighed

Ikke alle anskuer deling af euforiserende rusmidler som værende vennetjenester. Aske forklarer eksempelvis *”Altså, jeg vil ikke rigtig sige, at jeg anskuer det som værende vennetjenester. Jeg tror mere bare, at det er sådan second nature. Nærmest sådan ren høflighed”* (Bilag 3:83). Som Aske påpeger her, så er et andet aspekt i overvejelser omkring deling af euforiserende rusmidler, at tilbyde til venner og bekendte på baggrund af ren høflighed. Aske forklarer endvidere:

Aske: okay, hvis de for eksempel ryger... de har lyst til at ryge i aften og de måske ikke har taget noget med, så har jeg måske egentlig bare, du ved, bare på en eller anden måde lige lettet deres aften lidt, eller på en eller anden måde bare lige givet et dejligt lille pust... eller bare været flink og spurgt dem. (Bilag 3:83).

Deling af euforiserende rusmidler bliver her et symbol på almen høflighed og venlighed. Aske fortæller videre, at: *”Så tilbyder jeg dem det på ligefod, som jeg ville tilbyde dem en bajer”*. Flere af interviewpersonerne har samme indstilling som Aske. Kim forklarer, at har man ikke denne indstilling til deling af euforiserende rusmidler, kan det vække en reaktion, idet det

bryder med nogle udtalte regler i subkulturen. At dele euforiserende rusmidler, kan betragtes som en social kompetence, som kan give en vis social belønning og status i gruppen. Har man en joint, så deler man selvfølgelig, for ingen vil betragtes som en grådig bruger. Kim fortæller: ”Det er mere idéen om at hvis du sidder og drikker noget sodavand og jeg har en joint, eller du sidder og drikker noget kaffe og at du ikke lige tilbyder mig noget, når jeg tilbyder dig noget. Det synes jeg er mærkelig opførsel.” (Bilag 6:176). Også i forskningslitteraturen beskrives det at tilbyde euforiserende rusmidler som almen høflighed (Scott et. al, 2017) og kan sidestilles med at tilbyde en drink (Moyle, 2014:150). Ligesom Aske, så ser Kim også det, at tilbyde euforiserende rusmidler, som en gestus. Besidder man ikke denne sociale kompetence, kan man have sværere ved at opbygge en social status i subkulturen, og være i risiko for udstødelse af gruppen.

Kim: *Det behøver ikke- det skal ikke være en-til-en overdragelse. Det skal ikke være 'nu har du fået så meget værdi af mig. Nu skal jeg have så meget værdi af dig'. Det er mere idéen om, at når man har, så deler man [...] Så når jeg er af den natur som jeg er, hvor jeg har lyst til at give, bliver jeg nødt til at sikre mig, at dem jeg er sammen med også [deler]...” (Bilag 6:177).*

Han har tidligere erfaringer med at dele euforiserende rusmidler med andre, hvor der ikke har været tale om gensidighed. Her beskrives vigtigheden i at der skal være tale om et gensidigt forhold hvad angår delingsprincippet, eller som Aske også kalder for at have ”*samme mentalitet*” (Bilag 3:71). Grundet sine tidligere oplevelser, har Kim erfaret, at han må være påpasselig og selektiv omkring hvem han vælger at dele rusmidlerne med.

6.3.5 Hjemmedyrkning af cannabis

Benjamin, Rolf og Lenny har erfaring med at dyrke cannabis. Alle tre har dyrket cannabis for at dække eget forbrug, og alle tre har delt ud af deres hjemmedyrkede cannabis til deres venner. Heriblandt har en enkelt solgt af sin hjemmedyrkede cannabis. Rolf deler eget hjemmedyrket cannabis til venner, men argumenterer også for hvorfor han ikke sælger af sin hjemmedyrkede cannabis:

Rolf: *Jeg har bare haft en regel med, at når folk er på besøg [I: ja], så vil jeg gerne give en joint eller to, eller et eller andet, men jeg vil ikke sælge af det. Også fordi så er det jo... det er jo ikke smart, at jeg dyrker det for ikke at købe af*

rockerne, at jeg bare sælger halvdelen af det, for så skal jeg bare i gang igen.
(Interview 2, bilag).

Rolf dyrker altså cannabis med det primære formål at dække eget forbrug, men deler også af planten, når han får bestemte venner på besøg, hvilket kan betragtes som et ritual. Som Potter (2006) påpeger, så er det sjældent tilfældet, at hjemmedyrkning af cannabis udelukkende er til eget personligt forbrug, idet cannabis i mange sammenhænge er en social oplevelse. I Benjamin og Rolfs tilfælde er der tale om en gensidighed, da de også tilbydes hjemmedyrket cannabis af deres venner. De forklarer, at der ikke er tale om større mængder, men cannabis i et begrænset omfang: ”*Så har vi fået en joint eller sådan noget i løbet af en aften.*” (Bilag 2:39). Hvorfor dette ritual finder sted, kan muligvis forklares af Kim. Han får nogle gange delt hjemmedyrket cannabis af en god ven, som han har kendt igennem en længere årrække. Her er der heller ikke tale om større mængder.

Kim: *Næh, det er egentlig ikke fordi- det er ikke sådan at han giver mig det. Det bare sådan 'det her skal du lige smage' eller et eller andet. Prøv at forestille dig, at din gode veninde dyrkede vin eller et eller andet, ikke, og du så kommer hjem til hende. Så har hun lige dyrket tre nye slags vin, og dem vil hun gerne lige have at du smager.* (Bilag 6:161).

Som Kim forklarer, kan der være anerkendelse forbundet med at tilbyde hjemmedyrket cannabis af god kvalitet til venner. Benjamin har erfaring med at sælge af sin hjemmedyrkede cannabis. Her fortæller han om anerkendelsen i at sælge:

Benjamin: *Altså, det var rigtig, rigtig, rigtig god skunk, som jeg selv havde dyrket, som bare var ligesom det skulle være. Og jeg blev kysset i røven og skamrost for det der weed. Det var simpelthen det bedste han havde røget i... Gud ved hvor mange år, så det blev han nødt til at købe noget af, det ene og det andet. Så sidder man jo der og er lidt stolt over hvad man har lavet, og... Hold kæft, det var nice nok.* (Interview 2, bilag).

Her beskriver Benjamin en situation, hvor han har solgt af sin hjemmedyrkede cannabis til en ven, og forklarer anerkendelsen og tilfredsstillelsen i at kunne tilbyde hjemmedyrket cannabis af god kvalitet. Moyle forklarer (2014:89+90), at der kan være social belønning og tilfredsstillelse forbundet med at dele hjemmedyrket cannabis af god kvalitet med venner. Brugen af venskabelige relationer og venners ressourcer, beskrives som en positiv oplevelse. Det primære motiv for Benjamins salg har ikke været økonomisk fortjeneste, men derimod 'at

hjælpe en ven', hvilket står i kontrast til den økonomiske essentialisme, som har domineret opfattelsen og synet på salg af euforiserende rusmidler (Scott et al., 2017). Den pågældende ven drager nytte af relationen til Benjamin i forhold til at modtage et produkt af god kvalitet. Herved undgår pågældende ven at løbe en risiko ved at købe på det kommercielle marked.

6.4 At hjælpe venner

Som nævnt i ovenstående afsnit, så er et fælles træk i interviewpersonernes overvejelser omkring deling af euforiserende rusmidler; at hjælpe venner. Flere interviewpersoner har eksempelvis fået venner til at købe rusmidler på deres vegne, og har på samme måde også købt rusmidler til andre. Der kan være flere årsager knyttet hertil, men de primære årsager synes at være a) at gøre vennetjenester, og b) at beskytte sine venner.

6.4.1 Vennetjenester

Adspurgt om hvorfor interviewpersonerne deler euforiserende rusmidler ud til venner, svarer langt de fleste, at de gør deres venner nogle tjenester. Løber man eksempelvis tør for euforiserende rusmidler, er det rart at have en ven, som man kan få lidt af.

Steffen: *Okay, så havde han ikke mere, så måtte han godt låne lidt af mig, og så kunne jeg låne af ham næste gang for eksempel.* (Bilag 4:113)

Det bemærkes, at Steffen anvender begrebet at 'låne' i forbindelse med overdragelsen. Der lægges vægt på gensidighed og at det euforiserende rusmiddel på en eller anden måde erstattes med noget tilsvarende på et senere tidspunkt. Sådanne relationer beskrives også i forskningslitteraturen, hvor social supply er gensidigt i forholdet mellem to venner (Bright & Sutherland, 2017: 499). Idéen bag dette er, at hvis en person står i en situation, hvor vedkommende ikke har mulighed for at få fat i euforiserende rusmidler, så kan den konkrete person hjælpe eller skaffe adgang til rusmidlet.

At have et netværk er meget afgørende, når det kommer til tilegnelse af euforiserende rusmidler. Sociale relationer, som kan skaffe adgang til euforiserende rusmidler indtil man selv får foden inden for denne verden, beskrives at have stor betydning.

Kim: *Da jeg var yngre, så var det aldrig mig der kendte dem, som man kunne få hash af eller stoffer af. Det var altid andre. Så jeg var selv i den situation, tror jeg, med at jeg skulle have andre til at købe for mig. Og så tror jeg bare, at det på en eller anden måde blev naturligt for mig, at hvis han ikke lige vidste hvor han kunne få hash, så ville jeg gerne købe til ham, hvis han skulle bruge det [...] Det virkede bare som en tjeneste, som han lige skulle have en gang i mellem. Lidt som når jeg skulle hjem og besøge ham, om jeg ville tage en cola med. (Bilag 6:174).*

Kim tillægger sine sociale relationer en stor værdi og pointerer at disse er meget betydningsfulde, hvilket i hans tilfælde også bliver argumentet for at hjælpe venner med at skaffe adgang til rusmidler. Kontakter til forskellige markeder og grupper kan være til gavn, hvis man ønsker et billigere og renere produkt (Bright & Sutherland, 2017). Der behøver ikke nødvendigvis være tale om en direkte relation, men kendskab til personer som har kontakter kan ligeledes være en fordel. Benjamin og Rolf køber begge af en nær ven, som de bruger euforiserende rusmidler sammen med.

Benjamin: *Altså, han ryger selv og så kender han nogen, der hvor han kommer fra. så hvis vi køber stort ind, så kan vi gøre det igennem ham. Og så køber han også selv med også.*

Rolf: *Når vi køber stort. Jeg tror også, at dem han kender er... er før i kæden end dem vi køber af her i Albani.*

Benjamin: *Ja'er.*

Rolf: *Der er ikke så mange led, der skal tjene penge. Her er det måske dem som... altså, lad os sige 2-3 led hos ham, så er det måske 5-6 led her i byen.*

Angeline: *Så han kan holde prisen lav.*

Rolf: *Han kan holde prisen lav, men det kræver også, at vi som minimum køber en halv plade. (Bilag 2:37+38).*

Pågældende ven køber selv på et marked, hvor produktets kvalitet og pris er bedre, idet både Benjamin og Rolf beskriver, at stofsælgeren befinder sig flere led oppe i pyramidekæden. Det kan Benjamin og Rolf med fordel drage sig nytte af. En central betydning i forståelsen af deres venskaber synes at være forbundet med idéen om at hjælpe hinanden ved at agere

'mellemand' i tilegnelsesprocessen. Sarah har lige stor erfaring med at købe af en ven, som agerer 'mellemand' i transaktionen.

Sarah: *De første rigtig mange år, så var det en vens ven, og han var faktisk ikke dealer, men han gjorde mig en tjeneste. Han fik en god pris og så sagde han 'jeg skal da nok købe ind til dig. Hvis der er noget du gerne vil have, må du bare sige til'. (Bilag 1:10).*

Sarah fortæller under sit interview, at da hun begyndte at bruge euforiserende rusmidler, havde hun endnu ikke selv kontakter til stofsælgere, hvorfor hun fik det igennem egne venner. Hun betragter selv dette som værende vennetjenester. Denne norm i subkulturen, om at hjælpe hinanden med at skaffe adgang til euforiserende rusmidler i, kan være løsningen på udfordringer nogle af de udfordringer, som brugere af euforiserende rusmidler støder på (Belackova & Vacarro, 2013). I Benjamin, Rolf og Sarahs tilfælde er det at finde et produkt af god kvalitet til lav pris.

6.4.2 At beskytte sine venner

Nogle af interviewpersonerne overdrager euforiserende rusmidler til venner, med gode intentioner om at beskytte dem. Lenny udtrykker eksempelvis, at han ønsker, at hans venner tilegner sig fra ham, frem for at købe på kommercielle markeder. Hans argument for at beskytte sine venner er baseret på, at han ikke stoler på sælgere på mere kommercielle markeder, hvad angår kvaliteten af euforiserende rusmidler som sælges.

Lenny: *Jeg har det bedre med, at de kommer hen og spørger mig end alle mulige andre [...] Lige så snart, at det kommer til den der form for affære med budene og pusher, det ene og det andet, så ved man som regel ikke rigtig hvad det er, som de sælger. (Bilag 7:215+218).*

Som tidligere nævnt, så benævnes det også i forskningslitteraturen, at der sættes spørgsmålstejn ved kvaliteten og renligheden af euforiserende rusmidler, når det har været igennem flere distributionssystemer i pyramidemodellen (Caulkins, 2006; Potter, 2006; 41). Lenny ønsker at beskytte sine venner i at købe euforiserende rusmidler, som kan være af ringe kvalitet grundet de mange distributionslag rusmidlerne har været igennem. Det gør han ved, at sælge af sin hjemmedyrkede cannabis, som han kan stå helt inde for, hvad angår kvaliteten af denne.

Brugere af euforiserende rusmidler kan have forskellige baggrunde, hvilket også ses hos interviewpersonerne. Grundet den danske lovgivning og den negative association forbundet med at tilegne sig euforiserende rusmidler, kan visse personer, grundet deres baggrund, føle sig nødsaget til at bruge alternative metoder til at få fat i rusmidlerne. Sarah beskriver eksempelvis, at hun, grundet hendes kulturelle baggrund, ikke ønsker at hendes forældre skal vide om hendes forbrug af euforiserende rusmidler.

Sarah: *Jeg køber ikke fra hvem som helst, fordi jeg bliver nødt til at stole på personen. Og det vil sige- fordi jeg har en anden kulturel baggrund og mine forældre skal helst ikke vide noget omkring det. (Bilag 1:7)*

Sarah fortæller endvidere under interviewet, at hendes strategi for at beskytte sig selv og undgå at blive opdaget af hendes forældre er, at få hendes venner til at købe for hende. I modsætning til Sarah, er Kim selv mellemmanden, som køber euforiserende rusmidler til en ven, således denne vens afvigende handling ikke opdages af uvedkommende personer. Kim har i en længere periode købt på vegne af denne person, som grundet hans beskæftigelse ikke selv køber.

Kim: *Han skriver til mig en gang i mellem. 'Kim, når nu du næste gang du skal ha, vil du så ikke lige købe med til mig?' [...] jeg tror, at jeg bare gør det for at hjælpe. For mig er det ikke noget problem [...] jeg tror, at det er fordi han ikke vil tages af politiet på nogen måder overhovedet, når han er kommunal medarbejder. (Bilag 6:170).*

Når euforiserende rusmidler er illegale, vil det være usandsynligt, at brugerne tilstår deres brug for omverdenen, grundet de mulige negative eftervirkninger, såsom formelle og uformelle sanktioner, som det kan medføre (Potter, 2006:33). Kim anerkender hans vens dilemma, og for at beskytte hans ven i at undgå disse sanktioner, køber Kim derfor rusmidlerne til ham.

6.5 Opsamling

Af undersøgelsesspørgsmålet kan det sammenfattes, at der er nogle helt særlige kriterier bag valget om hvem de vælger at tilegne sig euforiserende rusmidler fra, og hvem de vælger at overdrage euforiserende rusmidler til. Man kan ikke tale om social supply på lukkede markeder uden at inkludere aspektet om tilegnelse af euforiserende rusmidler på åbne markeder, for først herigennem er det muligt for nogle at overdrage til privatpersoner i eget netværk. Overvejelser om pris og kvalitet, og tillid og tryghed er tilstede hos de enkelte, mens opvejningen og

prioriteringen af de forskellige varierer blandt de enkelte. Prisen og kvaliteten af euforiserende rusmidler afhænger meget af hvilket led i distributionskæden rusmidlet sælges fra, og kan ligeledes variere mellem forskellige områder i Danmark. Nogle har en eksperimenterende tilgang, hvor de afprøver tilegnelse fra forskellige personer, mens andre har en erkendelse af at man aldrig helt kan bestemme rusmidlets kvalitet, når det gælder køb på kommercielle markeder, og accepterer disse vilkår. Tillid og tryghed, herunder anonymitet står meget centralt i disse overvejelser, netop fordi tilegnelse, besiddelse og overdragelse er en ulovlig aktivitet, som kan resultere i sanktioner.

I forbindelse med interviewpersonernes overvejelser om disse transaktioner er det bemærket, at symboler er fremtrædende og visse ritualer gennemføres. Der ses nogle særlige subkulturelle træk i interviewpersonernes fortællinger om hvordan de forholder sig til tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler. Det slås fast af interviewpersonerne, at disse elementer er vigtige i disse grupperinger. Ikke alle ritualer og symboler gør sig gældende ved alle typer af euforiserende rusmidler, men primært cannabis. Ritualer, som behandlet i denne analyse er, at særligt cannabis deles. Hjemmedyrkning af cannabis betragtes som værende en positiv ressource at besidde, fordi det herigennem er muligt at distribuere euforiserende rusmidler til venner, hvilket tillægges stor værdi blandt personer i grupperingen. Interviewpersonerne udtrykker ikke, at samme udtalte regler gør sig gældende ved brug af andre psykedeliske rusmidler, men det kan ej heller udelukkes, at lignende ritualer, hvis ikke samme, ligeledes finder sted hvad angår brugen af andre typer rusmidler end cannabis.

Noget, som gør sig gældende for alle typer af euforiserende rusmidler er, at interviewpersonerne har den holdning, at de ønsker at dele oplevelsen af eufori med venner. Derfor betragtes brug af euforiserende rusmidler som en fælles social aktivitet, som planlægges og udføres i fællesskab. Gensidighed og deling af euforiserende rusmidler er et vigtigt aspekt i denne subkultur, da der ellers er risiko for udstødelse af gruppen.

Tilegnelse og overdragelse anskues forskelligt af interviewpersonerne. Det betragtes både som værende vennetjenester, en gestus eller høflighed, og i nogle tilfælde sker disse transaktioner også på baggrund af gode intentioner og i håb om at beskytte sig selv og/eller venner. Tilegnelse gennem venner er at foretrække frem for køb på kommercielle markeder, hvilket i interviewpersonernes tilfælde, hvilket til dels kan være forårsaget af, at køb fra sælgere på kommercielle stofmarkeder er præget af frygt og intimidation, og til dels grundet usikkerhed om produktets kvalitet på de disse markeder.

7.0 Analyse af undersøgelsesspørgsmål 2

Hvilke strategier anvendes, når de enkelte skal tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler til andre?

Der findes forskellige strategier for hvordan interviewpersonerne vælger at tilegne og overdrage euforiserende rusmidler, og varierer fra netværk til netværk. I analysen af dette undersøgelsesspørgsmål præsenteres først den nuværende politiindsats på området, for herefter at give et indblik i interviewpersonernes egne vurderinger af risici og håndteringen af denne. Heri indgår også deres erfaringer med køb på gennem stofbudservicer. Efterfølgende forklares processerne forbundet med tilegnelse og overdragelse af de euforiserende rusmidler blandt personer i interviewpersonernes sociale netværk, hvor der gives et indblik i de forskellige faser, som er henholdsvis a) planlægningen, b) kontakten og selve c) transaktionssituationen. I disse enkelte faser behandles de strategier, som interviewpersonerne anvender i forbindelse med transaktionerne.

7.1 Politiindsats

I Danmark har man set en gradvis intensivering af politiindsatsen på området for euforiserende rusmidler gennem tiden, hvilket eksempelvis kan ses ved indførelsen af 'Pusher'-loven i 1996 og 'hashklubloven' i 2001, samt lanceringen af 'Kampen mod narko' i 2003 (Regeringen, 2003). Sondringen mellem købere eller brugere af euforiserende rusmidler og sælgerne af rusmidlerne har været grundlaget for dansk narkotikakontrol siden 1969, hvilket folketinget ændrede ved et flertal tilbage i 2004 (Houborg, 2011:134) Før denne ændring fandt sted, kriminaliserede man kun udbudssiden af euforiserende rusmidler, altså sælgerne, men efter indførelsen ændrede dette sig nu til, at man på samme vis også kriminaliserede efterspørgselssiden, som er køberne. Med denne ændring skulle besiddelse af euforiserende rusmidler som minimum sanktioneres med bødeforlæg (Houborg, 2011:134). Den intensiverede politiindsats gennem tiden kan dog siges at være en proces, som har bevirket større markedsforandringer på stofmarkedet. Som en reaktion på de politik- og politimæssige forandringer, udvikles nye markeder på området (Hough & Natarajan, 2000), kaldet stofbudservicer (Søgaard, 2018).

Interviewpersonerne har prøvet at købe på forskellige markeder. Alt fra åbne markeder til semi-åbne og lukkede markeder, såsom Christiania, bar- og natklubber, lejlighedssalg, gadesalg, sociale medier, m.m., men dét alle interviewpersoner har til fælles er, at de alle primært køber gennem venner og er store tilhængere af stofbudsservicer. Adspurgt om årsagen til valget om at købe euforiserende rusmidler gennem netop stofbudsservicer, er det en udbredt holdning, at det er mere sikkert og anonymt at købe euforiserende rusmidler gennem stofbudsservicer, hvis man skal tilegne sig gennem kommercielle markeder. Rolf fortæller således: *”De skifter en gang i måneden [telefonnummer], eller noget i den stil. Der kommer også forskellige biler og sådan noget. Så det er så meget mere trygt at handle med dem”* (Bilag 2:35). I undersøgelsen om stofbudsservicer (Søgaard, 2018) forklares det, at disse stofselgere anvender taletidskort der købes og bruges anonymt. Når man jævnligt udskifter forretningsudstyr, såsom telefonnummer og biler og der løbende sker en rotation i personalet, er der større chance for at undgå at komme i politiets søgelys. Som Rolf påpeger, er stofbudsservicer’s påpasselighed og anvendelse af risikominimerende strategier, attraktivt for køberne, fordi de, som købere, også er i mindre risiko for at blive opdaget og sanktioneret.

Søgaard påpeger i sin artikel (2018), at stofbudsservicer generelt er mindre synlige over for politiet. Politiet udviser i dag en særlig interesse for at finde købere af stofbudsservicer, hvilket chefpolitiinspektør ved Nordjyllands Politi, Flemming Drejer også udtrykker til medierne tilbage i 2014:

”Pusherne ved godt, at det de gør er ulovligt, og at risikoen for at blive fældet er overhængende. Det er en risiko de har valgt at løbe. Men hvis nogen tror, at det er i orden at købe hash til eget forbrug, så må de tro om igen. Det var også derfor vi gik lige så hårdt efter de brune budes købere som efter sælgerne. Det er ikke noget ved at sælge hash, hvis der ikke er nogen der vil købe”, påpeger han og fortsætter: *”Så kan man grine af vores metoder med SMS’er til køberne og så videre, men vi er ikke i tvivl om, at den sag har vakt genklang blandt unge på folkeskolerne, i ungdomsskolerne, på gymnasierne og andre steder, hvor sælgerne typisk finder deres kunder, og det var lige præcis det, vi ville opnå”.* (22. august 2014, Helsingør Dagblad).

I ovenstående udtalelse bemærkes det, at Flemming Drejer ønsker og efterlyser en vis ansvarlighed hos køberne og appellerer til købernes moral. Udtalelsen skal være medvirkende til at understrege, at det er ulovligt at tilegne sig euforiserende rusmidler. Det er ikke kun

gældende for købere af stofbudservicer, men gælder generelt køb af euforiserende rusmidler. Strategien ved at finde frem til købere, er i dette tilfælde ved at finde frem til sælgerne først. Denne politiindsats er naturligvis rettet mod stofsælgerne og deres købere, men strategien kan også siges at søge en almenpræventiv virkning, da der i indsatsen også er et iboende ønske om generelt at afskrække almene borgere fra at købe euforiserende rusmidler.

7.2 Interviewpersonernes vurdering af risici

Ifølge interviewpersonerne, er risikoen for at blive opdaget af politiet større, når det er køb på kommercielle markeder end ved transaktioner blandt venner i deres sociale netværk. Men også ved køb på kommercielle markeder, ses der delte meninger blandt interviewpersonerne om hvorvidt de, som købere af euforiserende rusmidler, er i fare.

Sarah: *Jeg vækker ikke opsyn og jeg er ikke... jeg opfører mig ikke dårligt. Altså, jeg hygger mig bare, og der tænker jeg ikke... Altså, hvis de opdager mig, så får jeg en lille bøde for besiddelse af narkotika til eget forbrug. (Bilag 1:13).*

Kim: *I min optik, så er jeg ikke værd at gå efter, i politiets øjne, fordi du kan tage en der tager 10 gram hver anden uge eller du kan tage en der sælger 100 gram nu. Så hvem ville du helst gå efter i teorien? Det er sådan min optik er. (Bilag 6:186).*

Ovenstående uddrag er fra to interviewpersoner, som har et bud på hvorfor de ikke er i fare for at blive opdaget og sanktioneret af politiet. Interviewpersonernes kriminelle aktivitet består i at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler. Det er opfattelsen, at interviewpersonerne ikke ser det som en så særlig kriminel aktivitet, at de kommer i politiets søgelys. Sarah forklarer, at hun udover den illegale aktivitet ikke er særlig opsynsvækkende, når hun eksempelvis køber gennem stofbudservicer. Hun har dog en erkendelse af, at hun løber en risiko for hvert køb hun foretager, men dette synes ikke at have en større betydning, idet hun påpeger, at der blot er tale om 'en lille bøde'. Kims udmelding kan anskues således, at han ikke ser sig selv som en større fangst, hvorfor hans vurdering er, at han ikke er i fare. Disse interviewpersonernes bekymring for at blive opdaget og sanktioneret af politiet, synes ikke at være særlig stor, da de ser sig selv som de små fisk der forsøger at gemme sig i mængden, mens stofsælgerne på kommercielle markeder, som er i besiddelse af meget større mængder af euforiserende rusmidler, fremstilles som en større fangst.

Når Sarah fortæller, at hun ikke er særlig opsynsvækkende, kan det føre til en række spørgsmål omkring 'hvordan' man undgår at vække opsyn. Aske fortæller således om sin strategi:

Aske: Jeg har en tendens til at enten tage skjorter på eller en trenchcoat, eller... ikke laksko nødvendigvis, men på en eller anden måde lidt pænere sko, så det ikke bare sådan er kondisko og hættetrøje [...] så associerer man bare automatisk dem lidt mere med det miljø, end de gør med folk som mig. (Bilag 3:85).

Når Aske skal købe gennem stofbudservicer, er hans strategi at være iført påklædning, som han selv mener, ikke kan associeres med stofmiljøet eller personer der udfører transaktioner med euforiserende rusmidler. Strategien kan i denne sammenhæng betragtes som en undvigelsesstrategi (Møller et. al, 2016). Tanken bag strategien er, at han herved undgår at vække mistanke og at komme på politiets radar. Ved hjælp af denne strategi, vurderer Aske, at risikoen for at blive opdaget og sanktioneret er være relativ lav. Selvom nogle af interviewpersonerne har direkte erfaringer med at blive opdaget af politiet og alle har indirekte oplevelser med at blive opdaget og sanktioneret med bødeforlæg, vurderes risikoen også her til at være lav. Benjamin har kendskab til andre personer, som er blevet opdaget af politiet, men fortæller således om sin risikovurdering: ”Hvis man tænker sig om og har hovedet en lille smule med sig, så tæt på nul” (Bilag 2:51). Benjamin føler sig ikke afskrækket fra at købe euforiserende rusmidler, og tilkendegiver i interviewet at have den holdning, at sanktionen ved opdagelse af politiet er så lille, at det er risikoen værd at løbe.

7.3 Processer

Alle interviewpersoner tilegner sig primært euforiserende rusmidler igennem venner og stofbudservicer. Dog vil fokus i dette afsnit primært være på processerne i transaktioner i interviewpersonernes sociale netværk, og ikke på processer forbundet med køb gennem stofbudservicer.

Kigger man nærmere på transaktioner blandt venner, bemærkes det, at der er flere faser til disse processer. De påbegyndes typisk med en forberedelsesfase eller en fase med 'planlægning', som det navngives i dette speciale. Herudover er der en faserne 'kontakt' og 'transaktioner'. I dette afsnit behandles disse faser. I de enkelte faser vil interviewpersonernes strategier, som er forbundet med processerne, blive fremhævet og behandlet.

7.3.1 Planlægningen

Uanset hvilket hvor man vælger at tilegne sig euforiserende rusmidler fra, så udtrykker interviewpersonerne, at det kræver planlægning. Kim fortæller, at *”på en måde skal du planlægge tingene. Også fordi det kan variere alt fra en halv time til en halvanden time. Så hvis du skal noget om en halv time, så skal du ikke... så kan du lige så godt lade være med det”* (Bilag 6:180). Planlægning kan indebære overvejelser om valg af person, som man tilegner sig rusmidlerne fra, mængden af rusmidlerne, kommunikationsstrategier, tidspunkt for overdragelse, lokation for overlevering, med mere. Kim mener, at det er nødvendigt at planlægge transaktioner ind i dagsordenen, fordi sådanne aktiviteter kan være tidskrævende. Tid kan derfor være afgørende for, om man kan tilegne sig euforiserende rusmidler.

For de personer, som har et lidt hyppigere forbrug af euforiserende rusmidler, så starter planlægningen oftest når de er ved at have opbrugt de rusmidler, som de selv er i besiddelse af. Steffen, som har et dagligt forbrug af cannabis, fortæller om hvornår han begynder at planlægge sit næste køb: *”Hvis jeg sådan løber tør eller er løbet tør, så vil jeg nok købe der. Det er ret sjældent, at jeg køber sådan i mens jeg stadig væk har noget”* (Bilag 4:115). Hos de interviewpersoner, som har et jævnlige eller dagligt forbrug, kan der være tale om en rutine. Der kan flere årsager til hvorfor man ikke køber euforiserende rusmidler, mens man stadig er i besiddelse af rusmidler, heriblandt økonomiske og sikkerhedsmæssige årsager. Som tidligere nævnt, så er flere af interviewpersonerne studerende, hvorfor økonomien spiller en stor rolle. Dette gør sig også gældende for Lenny: *”Altså, nu hvor jeg er studerende, tænker jeg rigtig meget over hvad jeg bruger mine penge på”* (Bilag 7:212). Udover det økonomiske aspekt, kan der også være sikkerhedsmæssige fordele i kun at være i besiddelse af mindre mængder af euforiserende rusmidler. Under 10 gram af cannabis vurderes til at være til eget forbrug, jf. Lov om euforiserende rusmidler, mens større mængder kan bibringe større sanktioner, jf. straffeloven. Det er nogle af interviewpersonerne meget bevidste omkring. Rolf, som også bruger cannabis, udtrykker: *”Hvis du lige har 10 gram, så er det ikke til videresalg”* (Bilag 2:50). Dette kan ses som et bevidst valg og som en strategi for at undgå større sanktioner, hvis de bliver opdaget af politiet. Kim er tidligere blevet opdaget og sanktioneret med bødeforelæg af politiet: *”Jeg er blevet opdaget af politiet 3 gange i mit liv”* (Bilag 6:181). Alle tre gange har euforiserende rusmidler været involveret. Selvom han har direkte erfaring med afstraffelse for illegale aktiviteter, bør dette ikke være den eneste variabel der tages i betragtning i forhold til hans overvejelser om fremtidige transaktioner. Stafford og Warr (1993) påpeger, at flere

faktorer spiller ind, og at man også bør forholde sig til personens viden om andres afstraffelse og undgåelse af straf. Kim forklarer efterfølgende:

Kim: *Jeg køber aldrig stort ind længere. Jeg var nervøs dengang jeg havde en plade liggende for eksempel, fordi hvis politiet kommer og du har en plade liggende, så er det ikke til eget forbrug. Heller ikke hvis jeg siger, at det er til eget forbrug [...] men nu, hvor jeg kun har en lille smule ad gangen, så at sige, så er jeg som regel ikke så nervøs. (Bilag 6:183).*

På trods af Kims konfrontering med politiet og idømte bøder, tilegner han sig fortsat euforiserende rusmidler, dog i mindre mængder for at undgå større sanktioner. Han har på baggrund af tidligere erfaring med at blive straffet, ændret på fremtidige tilegnelsesmetoder, for at undgå at blive idømt større sanktioner, hvis han bliver opdaget. Dette betragtes som en undvigelsesstrategi, fordi han ikke er helt afskrækket fra at udføre den ulovlige handling, men afskrækket nok til at han lægger en ny og risikominimerende strategi (Møller et. al, 2016). Strategien er, at han nu kun tilegner sig cannabis på under 10 gram, således han kun kan blive straffet med bødeforlæg for besiddelse af euforiserende rusmidler til eget forbrug.

7.3.2 Kontakten

Tilegnelse af euforiserende rusmidler kræver kontakt med en person, som kan overdrage rusmidlerne. Som beskrevet i afsnittet *Planlægningen*, så er interviewpersonerne primært i kontakt med en sådan person, når de er ved at have opbrugt de euforiserende rusmidler, som de selv er i besiddelse af. Benjamin og Rolf, som tilegner sig rusmidler gennem samme ven, fortæller således:

Benjamin: *Når vi er ved at løbe tør, så spørger han [ven] 'hvad... skal I ha' en plade mere?' eller 'skal I have noget med?'. Ja, eller nej. Så er det jo som regel enten dagen efter eller efter weekenden, at han lige skal en tur hjem. Der er ikke noget højtideligt i det overhovedet. Han kommer alligevel forbi et par gange i ugen og sidder og hygger her. Så spørger han bare, når han kan se, at vi er ved at løbe tør. Ellers spørger vi ham, om vi ikke lige kan få lov til at købe en slag. Så tager han det med [...] der er ikke noget som helst der bliver skrevet ned. (Bilag 2:44).*

Benjamin og Rolf bruger euforiserende rusmidler i en mindre lukket gruppe med få medlemmer. Igennem et af gruppemedlemmerne tilegner de sig begge cannabis. Som det kan aflæses i uddraget af interviewet, køber de hele plader ad gangen gennem denne ven. Til disse sammenkomster, hvor de bruger euforiserende rusmidler sammen i fællesskab, aftales det hvor, hvornår og hvor meget cannabis der skal afhentes og leveres. Tillid og tryghed er altafgørende for at interviewpersonerne overhovedet vil indgå i sådanne transaktioner (Belackova & Vacarro, 2013). Heri ligger også en antagelse om, at disse interviewpersoner vil anvende risikominimerende metoder for ikke at stille sig selv eller sine venner i risiko for at blive opdaget af politiet. Når Benjamin forklarer, at der ikke er noget omkring handlen, som noteres, kan det netop være af sikkerhedsmæssige årsager. Benjamin er tidligere blevet opsøgt af myndigheder i en anden sammenhæng end euforiserende rusmidler. Han forklarer, at han siden denne oplevelse er blevet mere forsigtig og opmærksom på ikke at efterlade eventuelt bevismateriale, som kan kædes sammen med illegale aktiviteter som transaktioner af euforiserende rusmidler. Dette gælder særligt i forhold til kommunikation.

Rolf: *Efter det- og de havde jo bevis på alt det, som Benjamin havde skrevet på Messenger til andre, ikke. Det måtte de jo gerne se og sådan noget.*

Benjamin: *Det havde de lovligt adgang til.*

Rolf: *Lov til at kigge i. Og vi havde jo bare sendt billeder til ham, sådan 'prøv at se denne her kæmpestore skunk' ... så begyndte vi at bruge Wickr.*

Benjamin: *Efter det. Alt hvad der er af billeder og... sådan kriminelle samtaler [Rolf: det bliver-] ryger ind i den der kryptering, fordi hvis nu panserne af en eller anden årsag [Rolf: af en grund, ja] skulle få lov til at gå ind og kigge ind i ens Facebooksamtaler, så får vi jo... [griner] det er jo et år i fængsel, man. (Bilag 2:45).*

På baggrund af denne oplevelse, er de nu begge begyndt at kommunikere gennem krypteringsapplikationen, Wickr, når det gælder illegale aktiviteter. Krypteringsapplikationer er avancerede kommunikationsteknologiske applikationer til smartphones. Disse anses for at være sikre kommunikations applikationer, som kan kryptere billeder, enkelte beskeder eller hele samtaler, hvis ønsket. Billeder og beskeder kan indstilles til kun at være midlertidige (Moyle, Childs, Coomber, Barratt, 2019). Sådanne funktioner ses som fordelagtige for Benjamin og Rolf, når det gælder kommunikation vedrørende transaktioner.

De interviewpersoner som ikke anvender krypteringsapplikationer beskriver, at de i stedet anvender et krypteret sprog, når det gælder kommunikation over mobiltelefoner. Lenny fortæller: *"Når jeg sidder og skriver om det med min veninde, så er det også bare synonymmer"* (Bilag 7:220). Adspurgt om årsagen til brugen af synonymmer, lød svaret: *"Jamen, det er sådan set bare fordi det er almindelig kotume, at lade være med at nævne hvad det er for nogle stoffer, som man har med at gøre. Så det er ikke sådan noget man tænker så meget over. Det er bare noget man gør"* (Bilag 7:221). På samme vis beskriver Steffen om et krypteret sprogbrug blandt hans venner: *"Hvad kan man sige, sådan slang, der ikke er så udbredt, eller intern slang"* (Bilag 4:120). Det krypterede sprog indebærer blandt andet, at man ikke nævner de euforiserende rusmidler ved navn. I stedet anvendes specifikke synonymmer for de enkelte euforiserende rusmidler. Et eksempel på dette er: *"Op ad åen, ned ad åen. 'Opad', det er kokain, og 'nedad', det er amfetamin eller speed"* (Bilag 1:15). Som nævnt i afsnittet *Pris og kvalitet*, så anvendes begreberne 'brunt' og 'grønt' til at beskrive hash og skunk. Undladelsen af konkrete detaljer i beskeder om de enkelte rusmidler, kan naturligvis forklares ved at der er tale om et ulovligt foretagende. Brugen af et krypteret sprog under samtaler vedrørende euforiserende rusmidler har til formål at mindske risikoen for at blive opdaget og sanktioneret af politiet. Udelukkelsen af oplysninger om ulovlig handel i beskederne ses derfor også som en risikominimerende strategi, idet det ikke efterlader tilstrækkeligt bevismateriale til at kunne idømme en sanktion.

7.3.3 Transaktionen

Der er flere måder hvorpå interviewpersonerne beretter om at have tilegnet sig euforiserende rusmidler gennem venner. Afhængigt af om der er tale om tilegnelse med eller uden betaling, kan dette også variere. Selvom det vurderes mere sikkert at tilegne sig euforiserende rusmidler gennem venner end ved køb på kommercielle markeder, er interviewpersonerne dog enige om, at man stadig bør være forsigtig, fordi det er en illegal aktivitet. Aske udtaler: *"Jeg er påpasselig i forhold til, at jeg måske tænker lidt mere over de steder, man så vælger at gøre det på"* (Bilag 3:90). Alle interviewpersoner har erfaring med at undgå, at blive opdaget af politiet. De personer som har direkte oplevelser med at blive straffet, har justeret på deres strategier i forhold til fremtidige transaktioner. Adspurgt om hvilke strategier der anvendes i forbindelse med transaktioner blandt venner, lød svaret således fra Steffen:

Steffen: *Jamen, som oftest så sidder vi jo et privat sted. Så er man jo også på privat grund. Så er man trods alt herinde og så kan man gøre det under de her forhold. Det er ikke så meget med, at man mødes et offentligt sted og gør det [...] Jeg kan da mærke de vaner med, at man bare sørger for at være et sted, hvor man formentlig ikke vil blive opdaget... altså, hvor der ikke vil komme nogen [...] men det så også på grund af den ekstra politiindsats, der er i området for tiden.* (Bilag 4:119+123).

Transaktioner af euforiserende rusmidler på privat grund ses mere sikkert i forhold til offentlige områder. Udførelse af illegale aktiviteter på offentlige områder, ses mere usikkert og sårbart for de involverede personer. Det kan begrundes med, at det offentlige rum er præget af politiets tilstedeværelse, som det påpeges af Steffen. At flytte lokationen for gennemførelse af transaktioner, er ikke helt utænkeligt, ifølge Møller et. al (2016:86). De mener, at en sådan undvigelsesstrategi anvendes i håbet om at undgå interaktion med politiet. Tonny forklarer også, at politiets indsats er blevet mere intensiveret med årene, og at så længe man er involveret i tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler i det offentlige rum, ”*så er man paranoid ad helvedes til*” (Bilag 5:149). Derfor er det mere trygt for interviewpersonerne at handle på private områder, frem for på offentlige områder.

Sarah har erfaringer med at købe euforiserende rusmidler på vegne af venner. Her forklarer hun, hvad hun ofte gør i sådanne overdragelsessituationer: ”*Jamen, så skal vi 100 procent være sammen samme dag, ikke. Lige så snart vi mødes, jamen, så får han det, når vi er sammen alene*” (Bilag 1:12). Sarah forholder sig til to ting under transaktioner. Først og fremmest skal begge mødes den samme dag rusmidlerne købes. Derudover forholder Sarah sig også til, at transaktionen ikke vedkommer andre. Her kan også ligge en antagelse om, at sådanne oplysninger for uvedkommende kan være risikofyldt, idet hun pointerer vigtigheden i at man bær være ’alene’ i transaktionssituationerne. Opdages den afvigende handling af uvedkommende, er Sarah ikke længere hemmeligt afvigende og vil være i risiko for at blive stemplet (Becker, 1963:66-72).

Det er allerede påpeget, at brugen af euforiserende rusmidler kan argumenteres for at være et socialt fænomen i analysen af undersøgelsesspørgsmål 1. Samtlige interviewpersoner har erfaring med at dele euforiserende rusmidler i sociale sammenhænge, og de tilstedeværende synes kun at være forbrugere af euforiserende rusmidler. Her er eksempler på hvordan tilegnelsesprocessen forløber, uden at der er tale om et direkte køb:

Rolf: *Hvis nu der kom nogle herop. Det har tit været her, at vi har siddet, nu hvor det er den største lejlighed af dem der ligesom er i vennegruppen. Jamen, så kan det være, at de måske har taget noget... sådan lidt til at fråde med. Altså, taget sodavand og snacks eller chips, eller sådan et eller andet.*

Benjamin: *Så det går op.*

Rolf: *Ja, så hvis de har brugt 50 kroner på snacks, ikke, så kan vi godt give den [cannabis] den aften, for det er cirka også 50 kroner, ikke. Så går det sådan nogenlunde op. (Bilag 2:41).*

Her fremtræder igen et sociale mønster ved at uddelegere opgaver. I ovenstående udtalelse, er der tale om en transaktion af euforiserende rusmidler, hvor det økonomiske ikke er af stor betydning, men samtidig heller ikke er en ligegyldig faktor. Ligesom Benjamin og Rolf, fortæller Aske, at han i transaktionssituationer ikke stiller krav til de øvrige medlemmer om monetær kompensation.

Aske: *Der er rigtig mange mennesker, som er blevet virkelig træt af den der Mobile Pay kultur der er kommet. 'Ven, sender du ikke lige en 5'er på Mobile Pay?' og 'sender du ikke lige halvdelen?' og [...] Så du ved, bare i stedet for at den ene skaffer vin og den anden skaffer øl, så den ene skaffer vin og så den anden, ja... skaffer noget sjovt. (Bilag 3:67+70).*

Aske udtrykker, at han ikke påkræver betaling for euforiserende rusmidler, som han selv medbringer og deler med andre, men der ses i stedet andre betalingsystemer. Medlemmerne af grupperingen bør være indforstået med gensidighedsprincippet i deling af euforiserende rusmidler. Som det kan antydes af udsagnet fra Benjamin og Rolf, så tager gengældelse sig ikke nødvendigvis én form, og i deres optik, kan en betalingsmetode ske i form af, at andre medbringer noget, som har nogenlunde samme værdi. Gengældelse kan ske på flere måder, og kan være i form af euforiserende rusmidler, monetær kompensation eller andet, som har en nogenlunde tilsvarende økonomiske værdi til at opveje det delte euforiserende rusmiddel (Belackova & Vacarro, 2013:298).

Det er dog ikke alle, som stiller krav om gengældelse. Kim forklarer, at han tilegner sig euforiserende rusmidler gennem en ven i sociale sammenhænge. Der er tale om mindre mængder, som bruges samme dag de mødes.

Kim: *Altså, jeg kan fortælle... når det er ham, så får jeg det. Og det er mere, at jeg er ude, hovedsageligt om sommeren, kommer ud til ham i hans kolonihavehus og besøger ham, for at spise ved ham og... og ryge [...] og så sidder vi og spiser og ryger. Og så har han ofte et eller andet jeg lige skal prøve af.* (Interview 6, bilag).

Kim beretter om en nær ven, som han har kendt i en længere årrække. Pågældende ven hjemmedyrker cannabis, som Kim afprøver.

7.4 Opsamling

Af undersøgelsesspørgsmålet kan det sammenfattes, at interviewpersonerne har forskellige erfaringer i måden hvorpå de tilegner sig og overdrager euforiserende rusmidler. Interviewpersonerne er bevidste om den danske lovgivning på området for euforiserende rusmidler, men synes ikke at være bekymret for at blive opdaget og sanktioneret for politiet. Holdningen blandt nogle af interviewpersonerne er blandt andet, at de ikke er opsynsvækkende og at de blot er de små fisk. De mener, at politiet har en større interesse i at nå frem til sælgerne, hvorfor interviewpersonerne tænker, at politiets fokus ikke er rettet mod dem. Som køber kan man dog ikke være naiv, men må stadig være påpasselig. Interviewpersonerne anvender derfor særlige undvigelsesstrategier for at undgå opdagelse af politiet. Der ses nogle bestemte faser i interviewpersonernes beskrivelser om transaktionsprocessen. I samtlige faser anvender interviewpersonerne særlige strategier for at gennemføre transaktionen så sikkert som muligt.

Under planlægningen er det eksempelvis overvejelser og planlægning af hvor meget interviewpersonerne vil tilegne sig af euforiserende rusmidler. Ved tilegnelse af eksempelvis cannabis, er interviewpersonerne i mange tilfælde kun i besiddelse af maksimum 10 gram, idet opdagelse af politiet med under 10 gram kun kan sanktioneres med bødeforlæg.

Kontakten til den person, som man vælger at tilegne sig fra eller overdrage til, kan ske ved de sociale sammenkomster, hvor man mødes for at bruge euforiserende rusmidler. Her aftales det, hvad der skal leveres, og hvor og hvornår transaktionen skal foregå. Ved brug af denne strategi, undgår interviewpersonerne at efterlade nogen spor i form af eksempelvis nedskrevne oplysninger, som senere eventuelt kan anvendes som dokumentation og bevismateriale, hvis politiet skulle opdage transaktionen. Ved telefonisk kontakt, anvender nogle af interviewpersonerne krypteringsapplikationer, som kan kryptere både billeder og beskeder. De

interviewpersoner, som ikke bruger sådanne risikominimerende strategier forklarer, at det skyldes at deres vurdering af risikoen for at blive opdaget af politiet er lav. De bruger dog andre strategier for at undgå politiet, såsom krypteret sprogbrug. De beskriver, at de 'snakker i koder' og bruger 'intern slang', fordi de herved undgår at efterlade eventuelt bevismateriale vedrørende transaktioner om euforiserende rusmidler.

En af de fordele der ses ved transaktioner af euforiserende rusmidler blandt venner er, at selve tilegnelses- og overdragelsessituation primært finder sted på privat grund. Dette vurderes til at være mere sikkert end offentlige lokationer. Det begrundes med, at offentlige områder ses mere usikkert og sårbart for de involverede parter, fordi det offentlige rum er præget af politiets tilstedeværelse. Et andet aspekt i dette er, at kun de involverede parter eller tætte venner i grupperingen, må være tilstede under selve transaktionen. Hvad angår betaling, så ses der en variation i holdningen til dette blandt interviewpersonerne. Nogle interviewpersoner opkræver betaling for det euforiserende rusmiddel, mens det i andres tilfælde opgøres ved køb og levering af andre varer som har nogenlunde tilsvarende økonomiske værdi, eller gengældes på et senere tidspunkt. Hvor risikominimerende strategier der er tale om, afhænger af den enkelte interviewperson og de vilkår vedkommende har i forbindelse med transaktionen af euforiserende rusmidler, samt den enkeltes vurdering af risikoen for at blive opdaget af politiet.

8.0 Diskussion

I dette kapitel vil de væsentligste pointer fra interviewpersonerne fortællinger blive diskuteret sammenholdt med eksisterende litteratur og teori, som er præsenteret i henholdsvis kapitel 2 og 4.

8.1 Afskrækket?

Afskrækkelsesmetoden er et meget omdiskuteret emne, og der er mange overvejelser i forhold til hvorvidt afstraffelse kan afskrække personer i at begå yderligere kriminalitet. Stafford og Warr (1993:126) hævder, at langt de fleste mennesker både har direkte og indirekte oplevelser med afstraffelse og undgåelse af straf. Alle interviewpersonerne har viden om, hvoraf nogle har kendskab til personer, som er blevet opdaget af politiet og straffet med bødeforelæg. To har endda selv oplevet at blive opdaget og afstraffet. Flemming Drejer fra Nordjyllands Politi udtaler: ”*Det er ikke noget ved at sælge hash, hvis der ikke er nogen der vil købe [...] vi er ikke i tvivl om, at den sag har vakt genklang*” (22. august 2014, Helsingør Dagblad). Målet er helt bevidst rettet mod køberne af euforiserende rusmidler, dels fordi det er ulovligt, og dels for at ramme sælgerne. Forsøget er i dette tilfælde også *generel afskrækkelse*, idet man håber på, at den enkelte sag vækker ”genklang” hos øvrige købere og potentielle købere. Sanktioner over for personer, som har begået kriminelle handlinger, kan demonstrere over for en anden bredere befolkningsgruppe, at sådanne afvigende handlinger har konsekvenser. Hensigten er, at afskrække den større befolkning i at udvise samme adfærd (Stafford & Warr, 1993). I denne sammenhæng vil det eksempelvis være at sanktionere købere af euforiserende rusmidler, med henblik på at afskrække øvrige borgere der tidligere har købt, borgere som er potentielle købere, og borgere der ikke har nogen intentioner om at købe euforiserende rusmidler. Man har en forventning om, at den enkeltes oplevelser med at blive sanktioneret med bødeforlæg af politiet, kan have en indirekte indflydelse på andres valg om fremtidige transaktioner (Stafford & Warr, 1993).

Dog lader det til, at interviewpersonerne ikke er afskrækket af sådanne hændelser eller afholdt fuldstændigt i at begå lovovertrædelser. Det skal måske også ses i lyset af, at alle interviewpersoner har flere oplevelser med undgåelse af straf, både egne og andres, hvilket vil påvirke chancen for fremtidige transaktioner af euforiserende rusmidler. Deres opfattelser af om der med vished vil falde en straf og dens alvor, påvirkes. Særligt vil opfattelsen af om der med vished falder en straf præges kraftigt, fordi undgåelse af straf giver en meget begrænset

viden om konsekvenserne ved at blive opdaget (Stafford & Warr, 1993:124). Som Benjamin siger, så vurderes risikoen til at være således: ”Hvis man tænker sig om og har hovedet en lille smule med sig, så tæt på nul” (Bilag 2:51). Denne udtalelse synes at være meget nøjagtig i forhold til interviewpersonernes vurdering af risici. Selvom straf bygger på intentionen om at afskrække og afholde personer fuldstændigt i at begå lovovertrædelser, er det mere sandsynligt at afstraffelse bevirker til en reduktion af lovovertrædelser hos den enkelte, end at de giver helt op på dem (Møller et. al, 2016). Hvis man ”tænker sig om” og ”har hovedet en smule med sig”, kan man lære af egne og andres erfaringer, for herigennem at kunne tilegne sig særlige kompetencer og anvende strategier for at undgå politiet. Møller et. al (2016) argumenterer for, at direkte og indirekte erfaringer med at blive pågrebet og sanktioneret, kan medføre anvendelse af særlige undvigelsesstrategier. Der ses en variation i hvilke kompetencer interviewpersonerne udvikler, hvad angår disse undvigelsesstrategier. Eksempelvis køber flere af interviewpersonerne kun euforiserende rusmidler ved behov. Ved at minimere antallet af gange de begår lovovertrædelser, minimerer de også risikoen for at blive opdaget og straffet. Et andet eksempel er, at interviewpersonerne i langt de fleste tilfælde helt bevidst kun køber under 10 gram cannabis, idet de herved kan kontrollere straffens alvor (Stafford & Warr, 1993). Risikoen for at blive straffet med bødeforelæg synes ikke at være en sanktion, som har en afskrækkende effekt på interviewpersonerne, hvilket kan efterlade en opfattelse af at lovovertrædelser bliver en mulig afvigende handling. Benjamin, som tidligere er blevet opdaget i at begå en illegal aktivitet, er blevet mere påpasselig med hvordan han gennemfører transaktioner. Efter hændelsen anvender han nu krypteringsapplikationer til at kommunikere med sine venner, hvilket ikke kun gælder transaktioner, men euforiserende rusmidler generelt. Rolf, som er en nær ven til Benjamin, er ligeledes afskrækket af Benjamins oplevelser med at blive opdaget. Han er dog, ligesom Benjamin, ikke helt afskrækket fra at begå fremtidige transaktioner, men har gjort sig overvejelser om fremtidige tilegnelsesmuligheder, herunder hvordan han minimerer risikoen for at blive opdaget og sanktioneret. Ligesom Benjamin, anvender Rolf også samme strategi med brug af krypteringsapplikationer.

Det ses generelt, at alle interviewpersoner gør sig en del overvejelser i forbindelse med både tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler. I håbet om ikke at blive opdaget, overdrager interviewpersonerne primært til personer, som de selv kender og har tillid til. Der er selvfølgelig situationer, hvor tilegnelse igennem eget sociale netværk ikke er en mulighed, hvorfor de foretager køb gennem kommercielle markeder. Selvom nogle interviewpersoner er tilhængere af stofbudservicer, så synes handlen stadig at være præget af frygt for sælgere og

mistillid og usikkerhed hvad angår rusmidlet. Fordele ved transaktioner gennem venner er, at de herigennem kan sikre sig et produkt af god kvalitet, og at de kan foretage transaktionen på sikker og privat grund. Valget om kun at foretage sådanne transaktioner på bestemte lokationer, kan siges at være et valg foretaget med henblik på at undgå opdagelse og afstraffelse. Her er idéen måske at 'gemme' sig. Hos andre kan undvigelsesstrategien være et forsøg på at kamuflere sig med omgivelserne. ”*Jeg vækker ikke opsyn og jeg er ikke... jeg opfører mig ikke dårligt*” (Bilag 1:13). Det er eksempelvis at udvise en hensigtsmæssig eller 'accepteret' adfærd, eller mere konkret fortæller interviewpersonerne, at det kan være valget om særlig påklædning, for ikke at skille sig ud af mængden. Her kan det ikke siges, at de forsøger at gemme sig, men det er snarere et forsøg på diskretion i et rum, som kan være præget af politiets tilstedeværelse.

Disse interviewpersoner har flere erfaringer med at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler, hvoraf langt de fleste er uden at blive pågrebet af politiet. De lærer metoder, som er effektive i forhold til at mindske risikoen for at blive opdaget af politiet. Interviewpersonernes tiltro til egne evner i forhold til at undgå opdagelse, udvikles i takt med deres succesfulde oplevelser med transaktioner som ikke opdages. Det kan dog antages, at hvis flere personer, heriblandt personer i interviewpersonernes eget netværk blev opdaget i at tilegne sig eller overdrage euforiserende rusmidler og sanktioneret for lovovertrædelsen, at det muligvis vil lede til en vurdering af, at risikoen for at blive opdaget er steget. Særligt venners oplevelser i eget netværk kan have en påvirkning. Stafford og Warr argumenterer her for, at lovovertrædelser i mange sammenhænge er et gruppefænomen (Stafford & Warr, 1993:132), hvilket jeg ser overførbart til interviewpersonerne, idet de fortæller, at de har et særligt socialt netværk de indgår i, i forbindelse med tilegnelse, brug og overdragelse af euforiserende rusmidler. Det muliggør altså at hver enkelt interviewperson har adgang til den kollektive erfaring fra alle personer i gruppen, og det bør her pointeres, at den samlede erfaringsmæssige baggrund er langt større end personens egne oplevelser alene.

8.2 En afvigende handling

Hos interviewpersonerne, synes motivationen for at undgå uformelle sanktioner at være større end frygten for at formelle sanktioner. Kim fortæller, at han ”*vil være sikker på, at det er så anonymt som overhovedet muligt*” (Bilag 6:161), og Sarah forklarer, at ”*Folk er meget gode til at dømmes. Jeg holder bare tingene for mig selv. Det synes jeg bare er meget nemmere*” (Bilag 1:9), samt Rolf fortæller, at man ikke deler oplevelser eller erfaring med uvedkommende, fordi

”Det er frygten for at blive stemplet, ikke altså... man vil ikke have det der på sig” (Bilag 2:55). Becker (1963), som har fokus på det sociale aspekt i afvigelse, påpeger, at stemping som disse kan påvirke menneskets identitet, dens sociale relationer og måden man behandles af andre personer. Som nævnt, er det ikke alle interviewpersoner, som ser brugen af euforiserende rusmidler, som en afvigende handling. Der kan være tale om, at der opstår en konflikt i sammenstødet mellem to holdninger, der er i modstrid med hinanden. Udfaldet af dette er, at personerne stemples som værende åbent afvigende (Becker, 1963:20) Tidligere erfaringer med at blive stemplet af personer, har i Sarahs tilfælde medført, at hun nu undlader at fortælle uvedkommende personer om sit forbrug af rusmidlerne. Når omgivelserne ikke ser den afvigende adfærd, opfattes interviewpersonerne for at have en regelefterlevende adfærd, hvorved de undgår stemping. Becker forklarer, at man kan udføre en afvigende handling med mindst muligt besvær ved at: *”to keep their deviance secret from their nondeviant associates”* (Becker, 1963:21, 59+60). Herved undgår interviewpersonerne problemer med at blive stemplet for deres afvigende handling, som er i modstrid med konventionelle normer og værdier i samfundet. For at tilegnelse bliver en mulighed, i et samfund hvor det betegnes som en illegal aktivitet, skal den enkelte først og fremmest i kontakt med eller være deltager i en gruppe, hvor euforiserende rusmidler tilgængeliggøres. Denne gruppe kan siges at være organiseret omkring normer, værdier og aktiviteter, hvad angår euforiserende rusmidler, som står i kontrast til det konventionelle samfunds (Becker, 1963:62). Som det allerede er peget, så er distributionen af euforiserende rusmidler tæt forbundet med sociale netværker (Potter, 2009; Moyle, 2014; Coomber, 2010; Coomber & Turnbull, 2007), som kan anses for at være subkulturer (Sandberg & Pedersen, 2010). Når interviewpersonerne kun bruger euforiserende rusmidler med andre personer, som selv bruger rusmidlet, kan der således tale om subkulturer. *”From a sense of common fate, from having to face the same problems, grows a deviant subculture [...] he learns how to carry on his deviant activity with a minimum of trouble”* (Becker, 1963:38+39). Ved at indgå i disse grupperinger, mindsker interviewpersonernes således risikoen for at blive opdaget og stemplet af uvedkommende.

Interviewpersonernes fordel ved deltagelse i disse subkulturer er, at det muliggør etablering af nye relationer og de kan dermed udvide deres netværk af brugere af euforiserende rusmidler. Herved bliver euforiserende rusmidler mere tilgængeligt for den enkelte. Jo flere gange interviewpersonerne deltager i disse grupperinger og bruger euforiserende rusmidler, drages de tættere og tættere på vurderingen af, at de kan foretage den afvigende handling i sikkerhed, så længe de er påpasselige og sikrer sig at de er udenfor uvedkommendes tilstedeværelse. Når

Kim eksempelvis ikke vurderer risikoen for at blive opdaget og sanktioneret, forklares det med, at *"for mig er det blevet så normaliseret, at jeg ikke længere tænker så meget over det. Igen tror jeg, at det har meget at gøre med eksponering"* (Bilag 6:183). Dette skal måske også ses i lyset af, som tidligere diskuteret, at interviewpersonerne tilegner sig særlige kompetencer for at undgå opdagelse (Møller et. al, 2016). Becker påpeger (Becker, 1963:67+68), at jævnlige forbrugere ikke planlægger for hvornår deres forbrug bør finde sted, som rekreative forbrugere er nødsaget til. Dette er dog ikke tilfældet hos interviewpersonerne. Uanset om der er tale om et rekreativt eller jævligt forbrug, antydes en systematisk planlægning omkring deres forbrug af euforiserende rusmidler. Det kan forklares ved, at interviewpersonerne ikke fuldt ud kun er aktive i disse subkulturer. Det ses også, at de er aktive deltagere i konventionelle fællesskaber. De er eksempelvis studerende og under beskæftigelse, hvilket betyder at de er nødsaget til også at være i kontakt med personer uden for denne subkultur. Derfor ses det nødvendigt med tilegnelse særlige kompetencer og anvendelse af undvigelsesstrategier. Strategierne er i interviewpersonernes tilfælde ikke nødvendigvis udelukkende rettet mod offentlige myndigheder, men kan også være rettet mod den almene borger, som ser brugen af euforiserende rusmidler som en afvigende handling, for at undgå stemping. Både deres deltagelse i disse subkulturelle grupperinger, og deres erfaringshistorik og succesrate med at undgå opdagelse og straf, både direkte og indirekte, kan anvendes til at forstå hvorledes den afvigende handling bliver 'normaliseret' og på en måde risikofrit.

8.3 Subkulturens traditioner, normer og værdier

De grupperinger, som interviewpersonerne indgår i, bør ikke blot som en samling af personer med en 'afvigende adfærd', men at de også har en række særlige traditioner og ritualer, som også kan siges at eksistere i det konventionelle samfund. Her refereres til normer og værdier, såsom at kunne 'dele', gøre 'vennetjenester' og være 'høflig', samt at kunne 'beskytte' dem, som man har sig nær. Disse værdier synes ikke at være afvigende i sig selv, men det euforiserende rusmiddel, som er illegalt, står netop centralt i årsagen til hvorfor interviewpersonernes handlinger anses for at være afvigende. Noget som er meget fremtrædende i interviewpersonernes fortællinger, er de spirituelle komponenter i form af de fælles normer og værdier, holdninger og overbevisninger, som eksisterer i de subkulturer, som interviewpersonerne aktivt indgår i. Disse går på tværs af forskellige sammenhænge, hvorigennem positive budskaber omkring euforiserende rusmidler spredes. Social supply af

euforiserende rusmidler til venner kan eksempelvis være anerkendende og statusgivende, som det forklares af Benjamin: "*jeg blev kysset i røven og skamrost for det der weed [...] Så sidder man jo der og er lidt stolt over hvad man har lavet, og... hold kæft, det var nice nok.*" (Bilag 2:49). I disse grupperinger ses deling af euforiserende rusmidler som positivt og prestigefyldt, og der lægges vægt på, at gensidighed i delingsaspektet er en meget vigtig norm. Normen er ikke nødvendigvis italesat af de enkelte i grupperingen, men det antages at de enkelte deler samme holdning. Opretholdes dette ikke kan den resultere i udstødelse og eksklusion af den enkelte fra grupperingen. Kim fortæller eksempelvis, at han synes, at det er "mærkelig opførsel", når man ikke deler sine euforiserende rusmidler med øvrige tilstedeværende personer (Bilag 6:176). Ved at udvise en sådan adfærd over for øvrige medlemmer af subkulturen, kan personer risikere at blive fravalgt af grupperingen.

Det er vigtigt for interviewpersonerne kun at associere sig med personer, som de har tillid til. Aspektet om at beskytte hinanden fremtræder igen her, og som Rolf forklarer det, så er det vigtigt, "*at det er nogen man har tillid til og ikke snakker skidehøjt.*" (Bilag 2:51). Det skal forstås således, at hvis man associerer sig med personer, som "snakker højt" om eksempelvis identiteten på personer eller om transaktioner, kan man risikere at den afvigende handling opdages af uvedkommende personer. Afsløring af afvigende handlinger kan bibringe sanktioner, både formelle og uformelle. Af denne grund er disse personer nødsaget til at være påpasselige med hvem de tillader at deltage i grupperingen. Dette gøres eksempelvis ved at være selektiv omkring hvem man deler visse informationer med. Man adskiller således sine venner, som man vælger at bruge og dele euforiserende rusmidler med, fra de uønskede personer.

Det bør pointeres, at dannelsen og deltagelsen i subkulturer i denne sammenhæng ikke bør ses som en kollektiv løsning på statusfrustrationer, som det ellers benævnes i klassisk subkulturteori. Der er ej heller tale om manglende tilhørsforhold, som bevirker en gravitation mod subkulturerne. Godt nok er deres normer og værdier omkring euforiserende rusmidler i opposition til den dominerende kultur i Danmark, men de enkelte oplever ikke et behov for at opstille alternative kriterier for status. Årsagen hertil er, at de enkelte interviewpersoner anses for at have konventionelle normer og værdier, udover brugen af euforiserende rusmidler, og at de aktivt indgår i konventionelle sociale fællesskaber i samfundet. Det ses eksempelvis ved, at alle interviewpersonerne er under uddannelse og/eller i beskæftigelse. Som Sandberg og Pedersen (2010) forklarer, så er skillelinjen mellem de personer, som befinder sig i subkulturen, og de personer som er uden for subkulturen, ikke så fast. Tværtimod sløres denne skillelinje,

idet interviewpersonerne viser, at de både er i stand til at indgå i de subkulturelle grupperinger, samtidig med at de er aktivt deltagende i andre konventionelle aktiviteter og fællesskaber. Det bemærkes dog, at de personer som har et dagligt forbrug af euforiserende rusmidler, indgår i subkulturelle sammenhænge oftere end de personer, som kun har et rekreativt brug. Trods dette, er det væsentligt at pointere, at de alle besidder de påkrævede ressourcer til at kunne opnå samme mål som øvrige borgere i samfundet, og at de enkelte interviewpersoner kun tiltrækkes af disse subkulturer grundet deres forbrug af euforiserende rusmidler.

9.0 Konklusion

Med afsæt i analysens fund og diskussionen af disse, er det muligt at konkludere og lave en samlet besvarelse af specialets problemformulering:

Hvilke processer gør sig gældende i forhold til tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler blandt venner?

Undersøgelsen bygger på et datagrundlag bestående af semistrukturerede interviews med i alt otte personer. Analysens fund og den efterfølgende diskussion bygger på disse kvalitative interviews, hvorfor det alene er fænomenet hos pågældende interviewpersoner, der kan konkluderes på. Som fremhævet tidligere, er deling af euforiserende rusmidler et meget udbredt fænomen, og der kan eksistere flere perspektiver og nuancer til fænomenet, som ikke opleves af de enkelte interviewpersoner, hvorfor de heller ikke fremhæves i undersøgelsen. Studiet kan siges at være en af de første, som retter et specifikt fokus på fænomenet 'social supply' i en dansk kontekst. Undersøgelsen synes at give et fyldestgørende billede og omfang, karakteristika og mønstre af 'social supply' fænomenet i Danmark. Grundlæggende viser denne undersøgelse, at deling af euforiserende rusmidler er et komplekst fænomen. Interviewpersonernes baggrunde og fortællinger er forskelligartede, men bestemte karakteristika, som går på tværs af disse fortællinger, er fundet, fremhævet og behandlet i undersøgelsen.

Undersøgelsen viser, at der i interviewpersonernes overvejelser om tilegnelse og overdragelse af euforiserende rusmidler, er nogle helt særlige kriterier, hvad angår hvem de vælger at tilegne sig og overdrage rusmidler til; pris og kvalitet, og tillid og tryghed, herunder anonymitet. Pris og kvalitet kan være varierende i de enkelte geografiske områder og afhængig af i hvilket led i distributionskæden rusmidlet tilegnes fra. Interviewpersonerne tilegner sig derfor euforiserende rusmidler i forskellige prisklasser, og udtrykker at rusmidlerne også kan variere kvalitetsmæssigt. På den anden side, foretrækker interviewpersonernes også at associere sig og gennemføre transaktioner med personer, som de selv vurderer at have nære relationer til foretrakkes. Dette forklares med, at tilegnelse, brug og overdragelse af euforiserende rusmidler er en illegal aktivitet.

Dét som står meget centralt i deres overvejelser vedrørende transaktioner, er sikkerhed. Der er tale om de enkeltes sikkerhed både i forbindelse med hvem de vælger at associere sig med, når

det gælder euforiserende rusmidler, og i at undgå potentielle risici forbundet transaktioner, særligt ved køb på kommercielle markeder. Selvom interviewpersonerne har erfaring med gentagne køb fra eksempelvis stofbudservicer, kan det konstateres, at de foretrækker transaktioner blandt venner, blandt andet fordi deres billede af kommercielle stofmarkeder er præget af intimidation og mistillid til stofsælgere. Hvad angår kriterierne, pris og kvalitet, og tillid og tryghed, så er det ikke nødvendigvis et valg mellem to gensidigt udelukkende alternativer. Det ses ved, at nogle af interviewpersonerne har kendskab til andre personer, som de kan udføre transaktioner med, hvor flere, hvis ikke alle, kriterier synes at være opfyldt. Sociale relationer, som kan tilvejebringe euforiserende rusmidler, er derfor meget værdsatte i disse sammenhænge.

I deres fortællinger, er det bemærket at særlige symboler og ritualer er fremtrædende, som synes at være knyttet til delingsprincippet, særligt ved brugen af cannabis. Det kan ikke udledes, at samme traditioner gør sig gældende ved andre psykedeliske rusmidler, men det kan ej heller udelukkes, at lignende ritualer også finder sted ved brugen af andre typer euforiserende rusmidler end cannabis. Det kan dog siges, at transaktioner generelt i disse subkulturer ses som en ressource og tillægges værdi af øvrige personer i grupperingerne. Særligt gensidighed og delingsaspektet er meget vigtigt. At indgå i disse grupperinger, kan derfor være prestigefyldt og tilmed anerkendende og statusgivende. Besidder man ikke disse kompetencer eller deler samme holdning, som førnævnt, er man ellers i risiko for udstødelse af grupperingen.

Det er blevet tydeliggjort, at deling af euforiserende rusmidler kan tage mange former. Følgende fund er gjort i måden hvorpå 'social supply' udfolder sig i interviewpersonernes sociale netværk, og hvordan distribution af euforiserende rusmidler sker:

- Når en person deler af sine euforiserende rusmidler med en anden, hvor begge personer bruger det samme euforiserende rusmiddel.
- Når en person overdrager euforiserende rusmidler til en anden, uden at pågældende selv bruger det euforiserende rusmiddel.
- Når en person modtager penge af en anden person for at foretage et køb af euforiserende rusmidler på vegne af den anden, med henblik på at overdrage disse til pågældende efterfølgende.

Årsagen til hvorfor disse transaktioner blandt personer i sociale netværk finder sted, kan være forskelligartede, men i denne undersøgelse viser det sig at være at hjælpe sine venner, herunder at gøre sine venner en tjeneste, at beskytte sine venner, og at det er et symbol på høflighed.

Uanset hvilke der er tale om, lægger de alle vægt på at gensidighed omkring deling af euforiserende rusmidler er et vigtigt aspekt.

Hvad angår selve transaktionsprocesserne, ses det at interviewpersonerne har forskellige erfaringer, og at der er forskellige måder hvorpå man kan tilegne sig og overdrage rusmidler på blandt venner. De er alle bevidste omkring den danske narkotikalovgivning, men har dog det til fælles, at de alle er meget lidt bekymret for at blive opdaget og sanktioneret for den illegale aktivitet. Det skal selvfølgelig ses i lyset af at de alle bruger særlige undvigelsesstrategierne i forbindelse med disse transaktioner. Det gælder både i forhold til planlægning, kommunikationen med de personer, som de skal tilegne sig fra eller overdrage til, samt selve situationen, hvor de tilegner sig eller overdrager rusmidlerne. Strategierne er lige fra planlægning af tilegnelse på under maksimumgrænse for besiddelse til eget forbrug, til krypteringsapplikationer ved kommunikation og særlig påklædning, samt bestemte og afskærmede lokationer for transaktionen. Deres brug af disse undvigelsesstrategier anskues som værende succesfulde, hvorfor de ikke afskrækkes fra at begå handlingen.

Konklusion herom kan anvendes til at give et indblik i fænomenet sådan, som det optræder på nuværende tidspunkt for nogle, og til at fortælle noget generelt om 'social supply' i en dansk kontekst. Der bør tages højde for, at disse fremtrædende karakterer i delingen af euforiserende rusmidler ikke nødvendigvis udfolder sig på samme vis i andre grupperinger, men det kan ikke udelukkes at der kan være tale om sammenfald mellem disse interviewpersoners fortællinger og andres.

10.0 Litteraturliste

Henvisning til bøger

- Becker, H. S. (1963). Kap. 2: "Kinds of Deviance: A Sequential Model" I: *Outsiders – Studies in the Sociology of Deviance*. The Free Press.
- Becker, H. S. (1963). Kap. 3: "Becoming a Marihuana User" I: *Outsiders – Studies in the Sociology of Deviance*. The Free Press.
- Belackova, V. & Vaccaro, C. A. (2013). "A Friend With Weed Is a Friend Indeed": Understanding the Relationship Between Friendship Identity and Market Relations among Marijuana user" i *Journal of Drug Issues*, Vol. 43, No. 3, 289-313
- Bright, D. A. & Sutherland, R. (2017). "Just Doing a Favor for a Friend": The Social Supply of Ecstasy Through Friendship Networks" i *Journal of Drug Issues*, Vol. 47, No. 3, 492-504.
- Cambell, L. M., Gray, N. J., Meletis, Z. A., Abbott, J. G., Silver, J. J. (2006). "Gatekeepers and Keymasters: Dynamic Relationships of Access in Geographical Fieldwork" i *Geographical Review*, Vol. 96, No. 1, 97-121.
- Caulkins, J. P. (2006). "Price and purity analysis for illicit drug: Data and conceptual issues" i *Drug and Alcohol Dependence*, Vol. 90S, 61-68.
- Coomber, R. & Turnbull, P. (2007). "Arenas of Drug Transactions: Adolescent Cannabis Transactions in England—Social Supply" i *Journal of Drug Issues*, Vol. 37, No. 4, 845-865.
- Coomber, R. (2010). "Reconceptualizing drug markets and drug dealers – the need for change" i *Drugs and Alcohol Today*, Vol. 10, No. 1, 10-13.
- Coomber, R. & Moyle, L. (2014). "Beyond drug dealing: Developing and extending the concept of 'social supply' of illicit drugs to 'minimally commercial supply'" i *Drugs: Education, Prevention and Policy*, Vol. 21, No. 2, 157-164.
- Dahl, H. V. & Frank, V. A. (2011). "Introduktion" I: Frank, V. A. & Dahl, H. V. (Red.), *Kriminalitet og illegale rusmidler (9-23)*. Aarhus Universitetsforlag. ISBN: 978-87-7124-036-8.
- Decorte, T. (2010a). "The case for small-scale domestic cannabis cultivation" i *Journal of Drug Policy*, Vol. 21, No. 4, 271-275.
- Decorte, T. & Potter, G. (2011). "The globalisation of cannabis cultivation: A growing challenge" i *International Journal of Drug Policy*, Vol. 26, No. 3, 221-225.
- Frank, V. A., Christensen, A., Villumsen, S., Dahl, H. V. (2012). Del 2: "Dyrkning af cannabis i Danmark" I: Dahl, H. V. & Frank, V. A. (Red.), *Cannabis – forbrug*,

interventioner og marked i Danmark (129-145). Aarhus Universitetsforlag. ISBN: 978-87-7124-036-8.

Houborg, E. (2011). Kap. 4: "Kriminalisering af narkotika – den politiske og samfundsmæssige baggrund for kriminaliseringsprocesser i perioden 1950-2004" I: Frank, V. A. & Dahl, H. V. (Red.), *Kriminalitet og illegale rusmidler* (119-144). Aarhus Universitetsforlag. ISBN: 978-87-7124-036-8.

Hough, M. & Natarajan, M. (2000). "Introduction: Illegal Drug Markets, Research and Policy" i *Crime Prevention Studies*, Vol. 11, 1-17.

Hough, M., Warburton, H., Few, B., May, T. (2003). *A growing market - The domestic cultivation of cannabis*. Joseph Rowntree Foundation. ISBN: 1 85935 084 4.

Johnson, B. D., Dunlap, E., Tourigny, S. C. (2000). "Crack Distribution and Abuse in New York" i *Crime Prevention Studies*, Vol. 11, 1-17.

Kolind, T. (2011). Kap. 1: "Sociologiske perspektiver på relationen mellem illegale rusmidler og kriminalitet" I: Frank, V. A. & Dahl, H. V. (Red.), *Kriminalitet og illegale rusmidler* (27-52). Aarhus Universitetsforlag. ISBN: 978-87-7124-036-8.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3. udgave. Hans Reitzels Forlag. ISBN: 978-87-412-6377-9.

Madison, D. S. (2012). *Critical Ethnography: Method, Ethics, and Performance*. SAGE Publications.

Moyle, L., Coomber, R., Lowther. (2013). "Crushing a Walnut With a Sledge Hammer? Analysing the Penal Response to the Social Supply of Illicit Drugs" i *Social & Legal Studies*, Vol. 22, No. 4, 553–573

Moyle, L. (2014). *An Exploration of how the Social Supply and User-Dealer Supply of Illicit Drugs Differs to Conventional Notions of Drug Dealing and Consideration of the Consequences of this for Sentencing Policy*. University of Plymouth. PhD.

Moyle, L., Childs, A., Coomber, R., Barratt, M. (2019). "#Drugsforsale: An exploration of the use of social media and encrypted messaging apps to supply and access drugs" i *International Journal of Drug Policy*, Vol. 63, 101-110.

Møller, K., Copes, H., Hochstetler, A. (2016). "Advancing restrictive deterrence: A qualitative meta-synthesis" i *Journal of Criminal Justice*, Vol. 46, 82-93.

Paternoster, R. & Piquero, A. (1995). "Reconceptualizing Deterrence: An Empirical Test of Personal and Vicarious Experiences" i *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 32, No. 3, s. 251-286.

Potter, G. (2006). *Weed, Need and Greed: Domestic Marijuana Production and the UK Cannabis Market*. University of Sheffield. PhD.

Potter, G. (2008), Kap. 6: "The growth of cannabis cultivation: Explanations for import substitution in the UK" i *Old and new policies, theories, research methods and drug users across Europe*.

Potter, G. (2009), kap. 4: "Exploring retail-level drug distribution: Social supply, 'real' dealers and the user/dealer interface" i *Old and new policies, theories, research methods and drug users across Europe*.

Regeringen. (2003). *Kampen mod narko – handlingsplan mod narkotikamisbrug*.

Sandberg, S. & Pedersen, W. (2010). *Cannabiskultur*. Universitetsforlaget. ISBN: 978-82-15-01771-6.

Scott, J. G., Grigg, J., Barratt, M., Lenton, S. (2017). "Social Capital and Cannabis Supply" i *Journal of Sociology*, Vol. 53, No. 2, 382-397.

Stafford, M. C. & Warr, M. (1993). "A Reconceptualization of General and Specific Deterrence" i *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 30, No. 2. 123-135.

Søgaard, T. F. (2018). "De ringer – vi bringer. Et studie af cannabislevering til døren" i *STOF*, nr. 31, efterår 2018.

Taylor, M. & Potter, G. (2013). "From "Social Supply" to "Real Dealing": Drift, Friendship, and Trust in Drug-Dealing Careers" i *Journal of Drug Issues*, Vol. 43, No. 4, 392-406.

Werse, B. & Bernard, C. (2016). *Friendly Business - International Views on Social Supply, Self-Supply and Small-Scale Drug Dealing*. Springer VS. ISBN: 978-3-658-10328-6.

Williams, K. R., Hawkins, R. (1986). "Perceptual Research on General Deterrence: A Critical Review" i *Law & Society Review*, Vol. 20, No. 4, s. 545-572.

Zimmerman, D. H. & Wieder, D. L. (1977). "You Can't Help but Get Stoned: Notes on the Social Organization of Marijuana Smoking" i *Social Problems*, Vol. 25, No. 2, 198-207.

Henvisning til medieartikler

Informationen (2009). "Det har aldrig været lettere at købe hash". 27.03.2009.

Jyllands Posten (2013). "Pushere leverer hash til døren". 03.10.2013.

Helsingør Dagblad (2014). "Efter » de brune bude « : Hashhandlen i Helsingør fortsætter". 22.08.2014

Henvisning til internetsider

Lægemiddelstyrelsen (2018, 14. juni). *Liste over euforiserende stoffer*. Lokaliseret d. 02.06.2019 på:

<https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/godkendelse/virksomhedstilladelse-og-registrering/euforiserende-stoffer/liste-over-stoffer/>

Retsinformationen (2001, 22. maj). *Betænkning over Forslag til lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler*. Lokaliseret d. 02.06.2019 på:

<https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200014L00538>

Appendiks 1: Søgeproces

Som indledende fase til at forstå 'social supply' fænomenet, som er genstandsfeltet for undersøgelsen, har jeg lavet en litteratursøgning på feltet. Der er, som nævnt, ikke megen dansk forskning på området, hvorfor jeg har været nødsaget til at søge blandt international forskningslitteratur.

Til dette har jeg anvendt to strategier. Først og fremmest har jeg søgt efter en generel viden om stofmarkeder gennem brede databaser, såsom Infomedia, Primo (Aalborg Universitet Biblioteks søgemaskine) og Google Scholar. Herigennem har det været muligt at finde relevant viden om forskellige typer af stofmarkeder. I denne søgeproces, har der både været anvendt danske såvel som engelske søgeord. Dernæst har jeg foretaget en mere snæver og specifik litteratursøgning om selve 'social supply' fænomenet. Her har søgningen primært været rettet mod forskningsartikler gennem søgemaskinerne; SAGE, JSTOR, og Social Science and Medicine. I denne søgeproces er der forsøgt med både danske og engelske søgeord, men søgningen på dansk har ikke vist sig at være succesfuld, hvorfor det primært er engelske forskningsartikler, som er medtaget. Anvendte søgeord blev udviklet eller erstattet undervejs i søgeprocessen, idet forskellige fund af artikler har bidraget med nye måder hvorpå fænomenet kunne italesættes. Søgte ord er følgende:

- Dansk (om stofmarkeder): illegale rusmidler, stofmarkeder, salg af stoffer, køb af stoffer.
- Engelsk (om 'social supply'): social supply, drug supply, social supply of illicit drugs, reciprocity illicit drugs, non-commercial supply illicit drugs.

Ved anvendelse af disse søgeord, har det været muligt at finde frem til adskillige artikler vedrørende stofmarkeder i Danmark og deling af euforiserende rusmidler. Under søgningen efter relevante artikler i de forskellige søgemaskiner, har jeg læst forskellige abstracts igennem og været opmærksom på hvordan og i hvilken sammenhæng de respektive undersøgelser er foretaget. Det er således kun de relevante artikler, som er anvendt i denne undersøgelse.

Gennemlæsning af artiklerne har ligeledes bidraget til nye fund af relevante artikler, som er refereret til i de enkelte artikler. Alle fund af artikler er derfor ikke udelukkende indhentet fra søgningen på søgemaskinerne.

Appendiks 2: Interviewguide

1) Basisinformation

- a) Alder
- b) Bopæl
- c) Arbejde-/uddannelsesbaggrund

2) Brugerprofil

- a) Hvilke typer euforiserende rusmidler har du prøvet i dit liv?
- b) Hvor ofte bruger du euforiserende rusmidler?
- c) Hvornår var første gang du prøvede euforiserende rusmidler? (beskriv episode)
- d) Hvornår var sidste gang du euforiserende rusmidler stoffer?

3) Hvilke former for markeder køber du på?

- a) Offentlige steder (Christiania, Mølleparken, osv.)
- b) Semi-offentligt (natklubber, bar, osv.)
- c) Privat (venner, private fester, o.lign.)
- d) Internet
- e) Sociale medier (Facebook, Snapchat, Instagram)
- f) Budservice (levering fra 'de brune bude' og 'de hvide bude')
- g) Hvad er dit syn på de forskellige markeder? Er der nogle måder du foretrækker frem for andre?

4) Køb og sociale relationer

- a) Køber du euforiserende rusmidler alene eller med andre venner?
- b) Får du andre til at købe for dig? (fx. venner, kæreste, familiemedlemmer)
- c) Får / giver du til venner?
- d) Køber / sælger du til venner eller andre?

5) Normalisering af stofbrug/køb

- a) Tror du, at denne her måde at købe euforiserende rusmidler fra venner, får dig til at købe oftere?
- b) Tror du, at muligheden for at købe fra venner haft en betydning for, hvor ofte de køber euforiserende rusmidler?
- c) Har din opfattelse af at købe euforiserende rusmidler ændret sig gennem tiden? (fra første gang du købte til i dag)

6) Relationer til 'sælger'

- a) Er det en tilfældig sælger eller en fast sælger?
- b) Fravalg af sælger?
- c) Hvilke kriterier har du for en sælger? (pris, kvalitet, tillid, trusler...)

7) Købssituation

- a) Prøv at beskrive en konkret købssituation.
- b) Hvor mødes I?
Hvem bestemmer mødestedet?
Mødes I altid samme sted?
- c) Hvordan har du det ved selve mødet (følelser, opfatter du mødet som risikofyldt?)
Gør du noget for at minimere risikoen?

8) Salg / overdragelse

- a) Salg?
- b) Overdragelse?
- c) Er det tilfælde eller bestemte personer?
- d) Hvilke kriterier har du for en køber?
- e) I hvilke situationer sælger / overdrager du til andre (fester eller andre social sammenkomster, når køberen har brug for det, osv.)
- f) Lokation for overdragelse
- g) Hvilke overvejelser i forhold til overdragelse?
- h) Hvordan er selve processen? (A til B)
- i) Ser du dig selv som en sælger / overdrager?

9) Håndtering af risiko (politi)

- a) Vurdering af risici
- b) Skal sælgeren sige god for dig?
- c) Koder ved kommunikation
- d) Telefon
- e) Har du nogle konkrete måder, hvorpå du undgår politiet eller politiets opmærksomhed?
- f) Narkotikalovgivningen i Danmark

10) Tager euforiserende rusmidler sammen med

(Venner, studiekammerater, kollegaer, kæreste, familiemedlemmer, m.m.)

Appendiks 3: Koder

Koder:

- 1) Overvejelser om at tilegne og overdrage euforiserende rusmidler.

Udtalelser vedrørende interviewpersonernes overvejelser og refleksioner og tidligere og fremtidige transaktioner med euforiserende rusmidler mellem venner.

- 2) Syn på forskellige stofmarkeder.

Udtalelse vedrørende interviewpersonernes erfaringer og syn på forskellige stofmarkeder. Inkluderer åbne, semi-åbne og lukkede markeder; gadesalg, lejlighedssalg, salg på restaurationer, kryptomarkeder, sociale medier, blandt venner, stofbudservicer, m.m.

- 3) Syn på egen tilegnelse, forbrug og overdragelse.

Udtalelser vedrørende deres holdninger, opfattelser og syn på egne transaktioner med euforiserende rusmidler.

- 4) Processen i at tilegne sig og overdrage euforiserende rusmidler til andre.

Kodninger vedrørende hvilke skridt de tager, for at kunne gennemføre en transaktions. Inkluderer deskriptive detaljer af selve transaktionsprocessen. Det gælder både når de skal forberede/planlægge, kommunikere og udføre transaktionen.

- 5) Opfattelse og håndtering af risici

Udtalelse vedrørende interviewpersonernes opfattelser og holdninger til risici forbundet med transaktioner af euforiserende rusmidler, og hvordan de enkelte forholder sig til deres risikovurdering – på hvilke måder håndterer de risicien. Risici gælder både offentlige myndigheder, som Politi, og en række relevante andre aktører, såsom stofsælgere på kommercielle markeder, familie, venner som ikke bruger euforiserende rusmidler, naboer, bekendte, m.m.

6) Syn på narkotikaloggivning

Udtalelser vedrørende interviewpersonernes generelle syn på narkotikaloggivningen i Danmark.

7) Hvornår social supply finder sted.

Udtalelser vedrørende interviewpersoners erfaring med hvornår deling af euforiserende rusmidler finder sted – i hvilke rammer og under hvilke omstændigheder.

Appendiks 4: Samtykkeerklæring

Erklæring om samtykke

Jeg, _____, erklærer hermed, at jeg giver mit samtykke til frivilligt at deltage i et interview til et speciale om social supply.

Jeg er informeret om og indforstået med:

1. at alle informationer vil blive bearbejdet fortroligt og jeg er blevet gjort opmærksom på projektets formål,
2. at jeg til enhver tid kan trække mit samtykke tilbage og udgå af undersøgelsen,
3. at interviewet er anonymt, og det betyder, at jeg ikke vil kunne genkendes ved navn, samt alle oplysninger jeg måtte give, som enten kan føre til genkendelse af mig eller andre personer ikke vil kunne genkendes i projektet,
4. at interviewet lydoptages,
5. at lydfilen slettes, når den har udtjent sit formål i forhold til specialet.

Jeg har modtaget både skriftlig og mundtlig information om undersøgelsen

Dato: _____

Interviewpersonens underskrift: _____

Interviewers underskrift: _____